

การศึกษาริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

อุบลศรี อุบลสวัสดิ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณผลประโยชน์คณะศิลปศาสตร์
ประจำปีงบประมาณ 2554
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ชื่อเรื่อง : การศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
ผู้วิจัย : อุบลศรี อุบลสวัสดิ์
พ.ศ. : 2554

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 30 คน กลุ่มที่ 1 คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่ 2 คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล คือ แบบสอบถามจริยธรรม จำนวน 10 ด้าน

ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 จริยธรรมของทั้งสองกลุ่ม อยู่ในระดับมาก โดยกลุ่มที่ 1 มีจริยธรรม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.82 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34 กลุ่มที่ 2 มีจริยธรรม ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.34

Title : The Study of Ethics of First-Year Students at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon from Bangkok and from Other Provinces

Researcher : Ubonsri Ubonsawat

Year : 2011

Abstract

The purposes of this research were to study and to compare the ethics of the first-year students at Rajamangala University of Technology Phra Nakhon who were from Bangkok with the ethics of the ones from other provinces.

The samples chosen by purposive sampling were the first-year English for International Communication students of the Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon. They were divided into 2 groups, and each group consisted of 30 students. The first group was from Bangkok while the second group was from other provinces. The instrument was a questionnaire.

The results revealed that there was no significant difference (at the level of .05) of the ethics of the first-year students who were from Bangkok and of those from other provinces. The mean scores and standard deviations of the results of the first group were 3.82 and 0.34, and of the second group were 3.89 and 0.34 respectively.

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัย เรื่องการศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ภกพันธ์ ศาลาทอง คณบดีคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำงานวิจัยของคณาจารย์ คณะศิลปศาสตร์

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกศิณี บำรุงไทย หัวหน้าสาขาวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารสากล และอาจารย์สุกัญญา เจียมวิเศษ หัวหน้างานศิลปวัฒนธรรม อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาภาษาไทย สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และคุณจินตนา จิตต์ภูักิติ ที่กรุณาตรวจประเมินคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล ทำให้การวิจัยสมบูรณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยทุกประการ

ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ให้ทุนสนับสนุนงานวิจัยประจำปี พ.ศ.2554 และขอขอบคุณสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่ส่งเสริมการทำวิจัยในครั้งนี้

คุณค่าความดีของการทำวิจัย ผู้วิจัยขอน้อมบูชาแด่บิดามารดา บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อุบลศรี อุบลสวัสดิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(2)
กิตติกรรมประกาศ	(3)
สารบัญตาราง	(5)
บทที่	
1 บทนำ	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร	6
ความรู้เกี่ยวกับกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด	10
นิยาม แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม	23
คุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม 10 ด้าน	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	45
การดำเนินการวิจัย	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ	57
บรรณานุกรม	66
ภาคผนวก	70
ประวัติผู้วิจัย	85

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน จำแนกตามเพศ	48
2. ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน จำแนกตามเพศ	48
3. ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน จำแนกตามอายุ	48
4. ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน จำแนกตามอายุ	49
5. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร	50
6. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด	53
7. เปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด	56

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

จริยธรรม (Ethics) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้คำนิยามไว้ว่า จริยธรรม คือ ธรรมเนียมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศิลธรรม, กฎศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่พจนานุกรมพจนานุกรม (2550 : 7) กล่าวไว้ว่า จริยธรรม (Ethics Skill) คือ ความรู้ ความสามารถ และความชำนาญของบุคคลในลักษณะอันเป็นสิ่งจำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกทางท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิริยามารยาท การแต่งกายสุภาพ สง่างาม มีอุปนิสัยที่ดี ไม่ทำร้ายจิตใจผู้อื่น มีน้ำใจ มีความเข้าใจผู้อื่น และบุญมี แทนแก้ว (2541 : 1) กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง ธรรมเนียมหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกายในลักษณะที่ถูกต้องดีงาม อันเป็นสิ่งประเสริฐของสังคม” จากความหมายแสดงว่า จริยธรรมมีความสำคัญมาก เป็นสิ่งที่มนุษย์พึงมีพึงปฏิบัติเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จริยธรรมเป็นสิ่งที่ประเสริฐของสังคม โดยภาครัฐได้กำหนดเป็นนโยบายต่าง ๆ สำหรับการปลูกฝัง เสริมสร้างจริยธรรม เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไว้มากมาย อาทิ

ปี พ.ศ. 2552 รัฐบาลกำหนดนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3 D) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ดี 3 ด้าน คือ ด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย ด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืน เพื่อเน้นสร้างจิตสำนึกของผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและห่างไกลจากยาเสพติด โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการ โดยเฉพาะการเน้นสร้างจิตสำนึกให้มี “คุณธรรมจริยธรรม” เพราะหากทุกคนเป็นคนมีจิตใจดี มีคุณธรรม ย่อมส่งผลให้พฤติกรรมดีตามไปด้วย นั่นคือการก่อให้เกิดคุณลักษณะที่ดีทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านประชาธิปไตย ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย และด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดอย่างยั่งยืน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ กลุ่มมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้บัณฑิตมีอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบ ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับวิถีชีวิตในความขัดแย้งทางค่านิยมการพัฒนา นิสัยและการปฏิบัติตนตามศีลธรรมทั้งในเรื่องส่วนตัวและสังคม

คุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตในระดับปริญญาตรี หมายถึง สามารถจัดการปัญหาทางด้าน จริยธรรมและวิชาชีพซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจทางค่านิยมด้วยวิถีทางที่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ได้อย่างสอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ แสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้าน คุณธรรม จริยธรรม ในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางค่านิยม และการจัดลำดับความสำคัญ แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริตอย่างสม่ำเสมอ และบูรณาการได้อย่างสมดุลและเหมาะสมระหว่าง วัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ของกลุ่มเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีภาวะผู้นำในการทำงาน ในกลุ่มต่าง ๆ ในครอบครัว และชุมชน

(<http://www.mua.go.th/users/tqfhd/news/FilesNews/FilesNews1/3.pdf>. 2553)

จะเห็นได้ว่าจริยธรรมเป็นสิ่งที่มีความหมายและสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกเพศทุกวัย เพื่อ สร้างสรรค์ชีวิตให้มีความสุข ควบคู่ไปกับการใช้ความรู้ด้านวิชาการในการทำมาหากินเพื่อเลี้ยงชีพ ซึ่ง ทุกองค์กรมีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะการส่งเสริมสนับสนุนด้าน การศึกษา เพราะการศึกษาคือการพัฒนาชีวิต ครูมีหน้าที่ให้ความรู้ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพ และสร้าง เสริมจริยธรรมในทุก ๆ ด้านแก่ผู้เรียน ดังพระบรมราโชวาท 13 ธันวาคม 2505 ความว่า “การศึกษาเป็น เรื่องใหญ่และสำคัญยิ่งของมนุษย์ คนเราเมื่อเกิดมาก็ได้รับการสั่งสอนจากบิดามารดาอันเป็นความรู้ เบื้องต้น เมื่อเจริญเติบโตขึ้นก็เป็นหน้าที่ของครูและอาจารย์ สั่งสอนให้ได้รับวิชาความรู้สูงและอบรม จิตใจให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม เพื่อจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติสืบต่อไป งานของครูจึงเป็นงานที่สำคัญ ยิ่ง ท่านทั้งหลายซึ่งจะออกไปทำหน้าที่เป็นครู จะต้องตั้งมั่นอยู่ในหลักศีลธรรม และพยายามถ่ายทอดวิชา ความรู้แก่เด็กให้ดีที่สุดที่จะทำได้ นอกจากนี้ จงวางตนให้สมกับที่เป็นครูให้นักเรียนมีความเคารพนับถือ และเป็นທີ່เลื่อมใสไว้วางใจของผู้ปกครองนักเรียนด้วย” เด่นศิริ สิ้นสืบผล (2542 : 1) กล่าวถึงหน้าที่ของ ครู ว่า ครูมีภาระหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์และส่งเสริมให้สังคมเจริญก้าวหน้า ด้วยการแต่งแต้ม ต่อเติม เสริมสร้าง และสอดแทรกจริยธรรม คุณธรรมในการเรียนและการสอนในทุก ๆ สาขาวิชา ที่ ครูผู้สอนจะหากลยุทธ์ต่าง ๆ มาอบรมบ่มนิสัยให้เยาวชนได้พัฒนาทั้งร่างกายและจิตใจ สอดคล้องกับ เพศ วัย และวัฒนธรรมประจำสังคมนั้น ๆ

การจัดการศึกษา มีปรากฏในกรอบแนวคิดของแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D) ว่า การจัดการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน กระบวนการจัดการศึกษา ที่สมบูรณ์จึงเปรียบเสมือนเหรียญสองด้านคือ ด้านหนึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เพื่อสร้างองค์ความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ ให้ ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ มีทักษะการดำรงชีวิตที่เกิดจากการฝึกหัด สามารถใช้ ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและประกอบอาชีพ อีกด้านหนึ่งคือ เป็นการบ่มเพาะ กล่อมเกลา ปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึก เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน และสิ่งแวดล้อม เกิดความตระหนักในบทบาทหน้าที่ที่ขึ้นในจิตใจ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ

ดำรงตนอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สถานศึกษาทุกระดับ ทุกสังกัด และหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา จึงมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมที่จะส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนอย่างเหมาะสม โดยการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นภารกิจทั้ง 3 ด้าน (3D) ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย (Democracy) ด้านคุณธรรมจริยธรรม และความเป็นไทย (Decency) และด้านภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug - Free) (<http://www.moe.go.th/strategy8/index.php/component/content/article>) ในการนี้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร สถาบันอุดมศึกษา เห็นความสำคัญและตอบรับแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 D ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดเป็นนโยบายและส่งเสริม สนับสนุนให้คณะและหน่วยงานในสังกัดของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ดี 3 ด้านตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอน สังกัดมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มีหน้าที่ให้ความรู้และอบรมสั่งสอนคุณธรรมแก่ผู้เรียน ตระหนักถึงความสำคัญของจริยธรรมตามที่กล่าวมาเป็นอย่างยิ่งและต้องการพัฒนาจริยธรรมให้แก่นักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นแนวคิดให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด เพื่อจะได้ทราบข้อมูลทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ให้แก่นักศึกษา จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสุข เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม และประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
2. ได้เปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
3. ได้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและกลุ่มที่ 2 มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. **นักศึกษา** คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน กับภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน

2. **จริยธรรม (Ethics)** หมายถึง ความประพฤติที่ดีงามของบุคคล ขณะที่ปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จริยธรรมที่ศึกษาวิจัย จะอยู่ในกรอบจริยธรรมคุณธรรมที่สังคมไทยพึงประสงค์คือ คุณธรรมพื้นฐานต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ และคุณธรรมจริยธรรมในกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาดังนี้

1. **ความใฝ่รู้** หมายถึง ความมุ่งมั่น ความปรารถนาที่จะแสวงหาความรู้และได้รับความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนยังไม่รู้อย่างสม่ำเสมอ ได้แก่ การค้นคว้า ซักถาม จดบันทึก อ่านหนังสือ ฟังข่าวสารอยู่เป็นประจำ

2. **ความขยันหมั่นเพียร** หมายถึง การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ความยากลำบากทั้งปวง และมีความมานะอดทน การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน และตั้งใจ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. **ความอดทน** หมายถึง การข่มใจได้เมื่อผู้อื่นแสดงกิริยาอาการไม่งามต่อตน ไม่โกรธตอบ มีความอดกลั้นต่อทุกสภาวะได้ดี ทนตรากตรำ ทนลำบาก และทนเจ็บใจ
4. **ความซื่อสัตย์สุจริต** หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่ทุจริต ไม่คิดคด และไม่หลอกลวง หรือคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตน รับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ยุติธรรม และเกรงกลัวบาป ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล ไม่คดโกง หรือคิดทรยศหักหลังเพื่อน
5. **ความมีระเบียบวินัย** หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับของคนในกลุ่ม มีระเบียบวินัย ทำหน้าที่ที่ตนได้รับมอบหมาย รวมทั้งดูแลสาธารณสมบัติ
6. **ความเมตตากรุณา** เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคน ประสบแต่ความสุข ความเจริญ กรุณา คือ ความสงสาร ต้องการช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
7. **ความกตัญญูกตเวทิต** กตัญญู หมายถึง การรู้คุณค่า รู้อุปการะที่ท่านทำไว้ กตเวทิต หมายถึง การสนองคุณท่าน ประกาศคุณท่าน หรือการตอบแทนผู้มีอุปการะ
8. **การประหยัด** หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ได้แก่ การประหยัดเงิน การประหยัดเวลา การประหยัดสิ่งของเครื่องใช้ ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
9. **ความสามัคคี** หมายถึง ความร่วมมือร่วมใจกันหรือความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ร่วมมือร่วมใจกันในงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ช่วยงานในหมู่คณะด้วยความเต็มใจ เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
10. **ความรับผิดชอบ** หมายถึง ความพอใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย โดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ยอมรับผลของการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่ปิดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จริยธรรม** หมายถึง ความประพฤติที่พึงงามของบุคคล ขณะที่ปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความกตัญญูกตเวทิต การประหยัด ความสามัคคี และความรับผิดชอบ
2. **นักศึกษา** หมายถึง นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 2.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
- 2.2 ความรู้เกี่ยวกับกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
- 2.3 นิยาม แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม
- 2.4 คุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม 10 ด้าน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้รับการสถาปนาขึ้นในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร เป็นมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยวิทยาเขตเดิม 5 แห่ง ที่มีพื้นที่ไม่ห่างไกลกันนัก ได้แก่ วิทยาเขตเทเวศร์, วิทยาเขตโชติเวช , วิทยาเขตพณิชยการพระนคร , วิทยาเขตชุมชนพระนครอุตสาหกรรม และวิทยาเขตพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยยึดมั่นในการสร้างบัณฑิตนักปฏิบัติที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยแบ่งการจัดการศึกษา ออกเป็น 9 คณะ ได้แก่

1. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา

- วิศวกรรมโยธา

สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล

- วิศวกรรมเครื่องกล

- วิศวกรรมอุตสาหกรรม

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า

- วิศวกรรมไฟฟ้า

- วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม

- วิศวกรรมคอมพิวเตอร์

และหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต (อ.ส.บ.)

ระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ค.อ.ม.)

สาขาวิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

2. คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการสินค้าแฟชั่น

สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นผ้าและเครื่องแต่งกาย

สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ

สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ

สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคหกรรมศาสตร์ และ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ศึกษา

3. คณะเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน

สาขาวิชาเทคโนโลยีการโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการโฆษณาและประชาสัมพันธ์

สาขาวิชาเทคโนโลยีมีัลติมีเดีย

และปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาด

4. คณะบริหารธุรกิจ

สาขาวิชาการบัญชี

สาขาวิชาการเงิน

สาขาวิชาการตลาด

สาขาวิชาการจัดการ

สาขาวิชาระบบสารสนเทศทางคอมพิวเตอร์

สาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ

สาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ (ภาคภาษาอังกฤษ)

ปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการเงิน สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการ

5. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

สาขาวิชาการวิทยาการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์

สาขาวิชาคณิตศาสตร์และสถิติ

6. คณะวิศวกรรมศาสตร์

สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้า

สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล

สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ

สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์

สาขาวิชาวิศวกรรมแมคคาทรอนิกส์

สาขาวิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์และโทรคมนาคม

สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สาขาวิชาเทคโนโลยีแม่พิมพ์เครื่องประดับ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการผลิตเครื่องมือและแม่พิมพ์

หลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างอิเล็กทรอนิกส์

ช่างเทคนิคคอมพิวเตอร์ ช่างเทคนิคอุตสาหกรรม ช่างโลหะ ช่างผลิตเครื่องมือและแม่พิมพ์

ช่างซ่อมบำรุงเครื่องจักร ช่างเครื่องจักรกลอัตโนมัติ ช่างออกแบบการผลิต

7. คณะศิลปศาสตร์

สาขาวิชาการโรงแรม

สาขาวิชาการท่องเที่ยว

สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารสากล

สาขาวิชาภาษาไทยประยุกต์

8. คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น

สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอ

สาขาวิชาออกแบบแฟชั่นและสิ่งทอ

สาขาวิชาเทคโนโลยีเคมีสิ่งทอ

สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า

9. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ

สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

สาขาวิชาการออกแบบบรรจุภัณฑ์

สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการออกแบบ

วิสัยทัศน์ของมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยแห่งโลกอาชีพ ผลิตผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยี สร้างคุณค่าสู่สากล

พันธกิจของมหาวิทยาลัย

1. จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นวิชาชีพบนพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มีคุณภาพและมีความสามารถพร้อมเข้าสู่อาชีพ
2. สร้างงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม บนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งการผลิตและการบริการที่สามารถถ่ายทอดและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประเทศ
3. ให้บริการงานวิชาการและการศึกษาที่มีแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ เพื่อการมีอาชีพอิสระและพัฒนาอาชีพสู่การแข่งขัน
4. ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ของมหาวิทยาลัย

1. เป็นแหล่งการศึกษาด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีเชิงบูรณาการที่เข้มแข็งและได้มาตรฐานสากล
2. สร้างคนคุณภาพสู่โลกอาชีพ(สร้างคนเก่งและคนดีที่มีทักษะวิชาชีพ)
3. ให้บริการวิชาการแก่สังคมโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
4. เป็นแหล่งทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม
5. สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้เชิงบูรณาการเพื่อการแข่งขันในระดับชาติและนานาชาติ

ยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. ศูนย์กลางการศึกษาและความรู้ (Hub) ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความเข้มแข็ง
2. สร้างคนดี คนเก่ง มีทักษะในงานพัฒนาให้เป็นทุนมนุษย์ (Human Capital) ของประเทศ
3. ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดจนถ่ายทอดความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงบูรณาการที่ได้มาตรฐานเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย

ยุทธศาสตร์

1. สร้างโอกาสทางการศึกษาให้ประชาชนได้รับการพัฒนาความรู้ไปสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
2. ส่งเสริมการพัฒนาด้านอาชีวศึกษา
3. ส่งเสริมการสร้างงาน อาชีพและการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ กับประชาชน และเป็นสังคมผู้ประกอบการ
4. ปฏิรูปการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็ง “สร้างคนสู่งาน เชี่ยวชาญเทคโนโลยี”
5. เพิ่มศักยภาพของอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐาน
6. จัดหาทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอภายใต้ระบบบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล
7. พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล
8. เพิ่มขีดความสามารถด้านงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมบนพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
9. ให้บริการวิชาการเพื่อการแข่งขันและสร้างรายได้

2.2. ความรู้เกี่ยวกับกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร มีชื่อเต็มว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์ มหินทรายุธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกะทัตติยวิษณุกรรม ประสิทธิ์” กรุงเทพมหานครได้รับการสถาปนาเป็นเมืองหลวงเมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2325 และเป็นเมืองใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นเมืองที่มีชื่อยาวที่สุดในโลก มีแม่น้ำสำคัญคือ แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน ทำให้แบ่งเมืองออกเป็น 2 ฟัง คือ ฟังพระนคร และฟังธนบุรี กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.737 ตารางกิโลเมตร มีการแบ่งเขตพื้นที่ เป็น 50 เขต ความเป็นมา ในปี พ.ศ. 2514 ได้มีการรวมจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรีขึ้นเป็นเขตปกครองรูปแบบพิเศษชื่อ "นครหลวงกรุงเทพธนบุรี" และได้เปลี่ยนชื่อเป็น "กรุงเทพมหานคร" เมื่อ พ.ศ. 2515 ซึ่งเป็นการรวมภารกิจในการปกครองของทั้งสองจังหวัดในรูปแบบเทศบาลเข้าไว้ด้วยกัน มีลักษณะเป็นเขตปกครองพิเศษของประเทศไทย ในฐานะองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ มิได้มีสถานะเป็นจังหวัด คำว่า *กรุงเทพมหานคร* นั้น ยังใช้เป็นการเรียกสำนักงานปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครอีกด้วย ปัจจุบันกรุงเทพมหานครใช้วิธีการเลือกตั้งผู้บริหารแบบการเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรง เช่น ที่มาของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ปกครองสูงสุดของกรุงเทพมหานครนั้น มาจากการเลือกตั้ง ไม่ใช่การแต่งตั้งจากกระทรวงมหาดไทยอย่างจังหวัดอื่น (<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>)

ตลอดระยะเวลา 30 ปี การบริหารจัดการราชการกรุงเทพมหานคร ใช้แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2520 - 2524) ถึงแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2545-2549) ต่อมาผู้บริหารกรุงเทพมหานครได้พิจารณาจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร 4 ปี ขึ้นมาใหม่ โดยให้สอดคล้องกับวาระการบริหารราชการของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานครฉบับแรกคือ ฉบับปี พ.ศ. 2548 - 2551 และในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครอยู่ในระหว่างการใช้แผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 ซึ่งครอบคลุม ปี พ.ศ. 2552 - 2555 และในขณะนี้ผู้บริหารกรุงเทพมหานครมีนโยบายให้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี (2552 - 2563) มีชื่อย่อเป็นภาษาสากลว่า Bangkok 2020 และวางวิสัยทัศน์ให้กรุงเทพมหานครเป็น " เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน " หรือ " Sustainable Metropolis " การจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี มุ่งผลักดันการพัฒนาใน 3 ระดับ คือ ระดับภูมิภาค (Gateway) มุ่งเน้นให้กรุงเทพฯ เป็นมหานครศูนย์กลางภูมิภาค ระดับเมือง (Green) มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันระดับคนกับสิ่งแวดล้อมที่ลงตัวเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน และระดับชุมชน (Good Life) มุ่งเน้นให้คนกรุงเทพฯ อยู่ดีมีสุขในระดับครอบครัวและชุมชนเป็นเมืองน่าอยู่ ทั้งนี้ในการพัฒนาจะเน้นมิติการพัฒนาพื้นฐาน 4 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และการบริหารจัดการ มิยุทธศาสตร์การพัฒนาหลัก 5 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบบบูรณาการเพื่อมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางภูมิภาค
2. พัฒนาศักยภาพเมืองเพื่อก้าวทันการแข่งขันทางเศรษฐกิจและเป็นมหานครแห่งการเรียนรู้
3. พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งสิ่งแวดล้อม
4. พัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นมหานครแห่งคุณภาพชีวิตที่ดีและมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการ เพื่อต้นแบบด้านการบริหารมหานคร

(<http://203.155.220.118/info/HotIssues/plan12years.asp>)

กรุงเทพในปัจจุบัน กระแสการพัฒนาในปัจจุบันเป็นไปในลักษณะความเชื่อมโยงของกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวข้องกับวิถีแห่งความเป็นเมืองหลักของโลก ส่งผลให้กรุงเทพฯ เป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีห่วงโซ่อุปทาน(Supply Chain) ในระดับที่ใหญ่กว่าขอบเขตการปกครองของกรุงเทพฯ การใช้ประโยชน์ที่ดินต่าง ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันมีที่ตั้งกระจายอยู่ในพื้นที่ที่เรียกว่า “ภาคมหานคร” ซึ่งประกอบด้วยกรุงเทพฯและปริมณฑล (Bangkok Metropolitan Region: BMR) ครอบคลุมพื้นที่ 6 เขตการปกครอง ได้แก่ กรุงเทพฯ และอีก 5 จังหวัดปริมณฑล คือ สมุทรปราการ ปทุมธานี สมุทรสาคร นครปฐม และนนทบุรี ส่วนที่เป็น BMR นี้มีพื้นที่ทั้งหมด 7,761.6 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่เรียกว่า เขตมหานคร (Metropolis) ที่หมายถึง เขตพื้นที่ที่มีเมืองศูนย์กลางและมีพื้นที่เมืองอื่นๆ อยู่ล้อมรอบ โดยเขตพื้นที่เมืองที่ล้อมรอบเหล่านี้มีการผสมผสานทางเศรษฐกิจและสังคมกับเมืองศูนย์กลาง การเกิด “ภาคมหานคร” เป็นผลจากนโยบายการพัฒนาในระดับประเทศที่ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกรุงเทพฯ แต่มีการขยายการพัฒนาด้านต่างๆ ไปในเขตจังหวัดปริมณฑล อาทิ ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่ส่งผลทำให้

มีการขยายขอบเขตไปตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในเขตพื้นที่ปริมณฑลมากขึ้น การย้ายสถานที่ราชการสำคัญๆ ไปในเขตปริมณฑล โดยเฉพาะที่จังหวัดนนทบุรี ตลอดจนมีการลงทุนด้านอสังหาริมทรัพย์อันเป็นผลจากความต้องการที่อยู่อาศัยทั้งจากประชากรในพื้นที่ ผู้ที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ และผู้ที่ต้องการบ้านพักอาศัยในราคาที่ไม่แพงนัก เนื่องจากบ้านที่อยู่ในเมืองชั้นในและชั้นกลางของกรุงเทพฯ มีราคาสูง ทำให้มีการย้ายบ้านเรือนออกไปอยู่ตามชานเมือง หรือพื้นที่ในจังหวัดใกล้เคียงมากขึ้น เขตพื้นที่ที่อยู่ติดกับกรุงเทพฯ ของจังหวัดนนทบุรี ปทุมธานี นครปฐม จึงมีโครงการบ้านจัดสรรเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก จนในปัจจุบันเองแทบไม่สามารถแยกเขตของกรุงเทพฯ กับเขตของจังหวัดปริมณฑลได้เลย เพราะพื้นที่ของความเป็นเมืองและกิจกรรมต่างๆ มีความต่อเนื่องกันจนเรียกได้ว่าเป็นเมืองเดียวกันในทุก ๆ ด้าน (http://office.bangkok.go.th/pipd/02_Plan)

ด้านเศรษฐกิจ

กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีการพัฒนาจนเป็นฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศ ทั้งการเป็นศูนย์กลางบริหารทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ตลอดจนการติดต่อกับนานาชาติมาโดยตลอด จนพัฒนาเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและการค้า การบริการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ถูกจัดลำดับให้เป็นมหานครที่มีขนาดใหญ่อันดับที่ 15 ของโลก อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางทางการเงินนานาชาติที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลให้กรุงเทพฯ และปริมณฑลมีบทบาทหรือสัดส่วนในการผลิตถึงร้อยละ 51 ของผลผลิตรวมของประเทศ และในอนาคตจะเป็นศูนย์กลาง การส่งเสริมเศรษฐกิจการค้าของประเทศให้สามารถเปิดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจนานาชาติ

ด้านสังคม

กรุงเทพฯ มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางสังคม มีสาธารณูปโภคต่าง ๆ อย่างครบสมบูรณ์ การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและการค้า การบริการของกรุงเทพฯ นำมาซึ่งปัญหาการปรับตัวของแรงงานอพยพ โดยแรงงานที่อพยพเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้สร้างปัญหาด้านที่อยู่อาศัยและชุมชนแออัด มีผู้อาศัยในแหล่งเสื่อมโทรมถึงประมาณ 2 ล้านคน รวมทั้งก่อให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพชีวิต จึงจำเป็นต้องมีมาตรการช่วยเหลือด้านการจัดหาที่อยู่อาศัย การเพิ่มพูนทักษะความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ ตลอดจนการขยายบริการพื้นฐานทางสังคม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนยากจนในเขตเมืองให้ดีขึ้น

ด้านจราจร

จากการมีกิจกรรมกระจุกตัวอยู่อย่างหนาแน่นและแรงงานที่อพยพเข้ามาสู่ภาคมหานคร ทำให้เกิดปัญหาระบบโครงข่ายคมนาคมขนส่งไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตและการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็ว และตอบสนองอย่างเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนที่เดินทางถึง 18 ล้านเที่ยวต่อวัน การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากแปลงเกษตรกรรมขนาดใหญ่มาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบเมือง โดยไม่มีการวางแผนรองรับอย่างเหมาะสม ส่งผลให้พื้นที่ถนนในกรุงเทพฯ มีปริมาณต่ำกว่า

มาตรฐานของความเป็นเมืองที่มีการเดินทางอย่างสะดวก (กรุงเทพฯ มีพื้นที่ถนนประมาณ ร้อยละ 10 พื้นที่ทั้งเมืองทั้งหมด ในขณะที่มหานครโตเกียว มีพื้นที่ถนนคิดเป็นร้อยละ 23 และมหานครนิวยอร์ก มีพื้นที่คิดเป็นร้อยละ 38) อีกทั้งประชาชนส่วนมากยังมีความต้องการในการใช้รถยนต์ส่วนตัว ระบบขนส่งมวลชนส่วนใหญ่ยังใช้เส้นทางร่วมกับรถยนต์ส่วนบุคคล ส่วนการเดินทางด้วยระบบขนส่งมวลชนบนรางมีเพียงร้อยละ 3 ของปริมาณการเดินทางทั้งหมด เนื่องจากโครงข่ายยังไม่ครบสมบูรณ์และขาดการวางแผนการจัดการแบบบูรณาการกับการเดินทางประเภทอื่น ๆ

ด้านสิ่งแวดล้อม

กรุงเทพฯ ประสบปัญหาจากการเกิดน้ำท่วมมาอย่างต่อเนื่องและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นทุกปี นอกจากนั้นยังเกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ตามมาอีก เช่น ความหนาแน่นของการจราจรทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ การเพิ่มขึ้นของประชากรในกรุงเทพฯ และการอพยพเข้ามาของผู้มีภูมิลำเนาในจังหวัดอื่น ๆ หรือประชากรแฝง ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ (Public Mind) ต่อความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการรักษาสิ่งแวดล้อมเมือง อีกทั้งยังมีอุปสรรคด้านต้นทุนในการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง เนื่องจากปัจจุบันกรุงเทพมหานครยังมิได้นำหลักการที่ว่าผู้ก่อมลพิษต้องเป็นผู้จ่าย (Polluter Pays Principle : PPP) มาใช้อย่างเป็นรูปธรรม จึงทำให้กรุงเทพมหานครต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากการที่ทุกภาคส่วนร่วมกันก่อ

ด้านบริหารจัดการ

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีบุคลากรเป็นข้าราชการลูกจ้างประจำ และบุคลากรที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว กรุงเทพมหานคร 78,722 คน ข้าราชการครูสังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 16,133 คน มีรายได้จากการจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย อากรค่าสัตว์ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าปรับ ค่าบริการ รายได้จากทรัพย์สิน การพาณิชย์ สาธารณูปโภค และรายได้เบ็ดเตล็ด ส่วนรายได้ที่ส่วนราชการอื่นจัดเก็บให้ ได้แก่ ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีสรรพสามิต ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์หรือล้อเลื่อน ภาษีสุรา บุหรี่ การพนัน ภาษีค่าจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีรายได้จากเงินอุดหนุนรัฐบาล ได้แก่ เงินงบประมาณแบบสมดุล โดยกำหนดวงเงินงบประมาณรายจ่ายเท่ากับประมาณการรายรับ

จำนวนประชากร

สิ้นปี พ.ศ. 2553 กรุงเทพมหานครมีประชากร 5,701,394 คน เป็นชาย 2,709,568 คน เป็นหญิง 2,991,826 คน สัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 91 กล่าวคือ ในจำนวนประชากรเพศหญิง 100 คน มีจำนวนประชากร เพศชาย 91 คน จำนวนบ้านทั้งหมด 2,400,540 หลังคาเรือน มีจำนวนคนโดยเฉลี่ย 2.52

คนต่อหลังคาเรือน เมื่อพิจารณาประชากรรายเขต พบว่าเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ เขตบางแค มี 193,190 คน ส่วนเขตที่มีประชาน้อยที่สุด คือ เขตสัมพันธวงศ์ มีประชากรเท่ากับ 28,617 คน

ความหนาแน่นประชากร

โดยเฉลี่ยประมาณ 3,634 คนต่อตารางกิโลเมตร ส่วนใหญ่ความหนาแน่นมากอยู่ในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งเป็นเขตที่มีพื้นที่น้อย แต่มีจำนวนประชากรมากและยังเป็นย่านการค้าและธุรกิจ เขตที่มีความหนาแน่นประชาน้อยจะอยู่ในเขตชานเมือง ได้แก่ เขตหนองจอก โดยเฉลี่ยประมาณ 640 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา พบว่า จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครหลายเขตมีการเพิ่มถึงจุดสูงสุดแล้วและมีแนวโน้มลดจำนวนลง ส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรในเขตต่าง ๆ เหล่านั้นลดลงไปด้วย โดยเฉพาะเขตเมืองชั้นใน

อัตราการเพิ่มประชากร

ช่วงปี พ.ศ. 2545-2546 มีประชากรเพิ่มขึ้น 62,448 คนหรือมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 1,080 ส่วนใหญ่เขตชานเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรมาก เขตคลองสามวามีอัตราการเพิ่มประชากรมากที่สุด คือ ร้อยละ 7,241 เขตที่มีอัตราการเพิ่มประชากรในทางลบสูงสุด ได้แก่ เขตพระนคร ร้อยละ -2.707 ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเมืองชั้นในมีอัตราการเพิ่มในทางลบ เขตชั้นในที่มีอัตราการเพิ่มทางลบกล่าวคือ มีประชาน้อยกว่าสถิติในปี พ.ศ. 2545 ทุกแขวงมีจำนวนถึง 14 เขต คือ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตราชเทวี เขตบางพลัด เขตบางกอกใหญ่ เขตสาทร เขตยานนาวา เขตบางคอแหลม เขตบางซื่อ เขตคลองสาน เขตธนบุรี เขตดินแดง และเขตคลองเตย เขตที่มีอัตราการเพิ่มประชากรทางบวกทุกแขวง มี 2 เขต คือ เขตจตุจักรและเขตพญาไท เขตต่อเมืองส่วนใหญ่มีอัตราการเพิ่มประชากรในทางบวก ส่วนเขตชานเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรทางบวกในทุกเขตทุกแขวง

การเกิด การตาย

กรุงเทพมหานครมีจำนวนเด็กเกิดทั้งหมด 99,728 คน ลดลงจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552) ร้อยละ 0.704 หากพิจารณาจำนวนเด็กเกิดตามกลุ่มพื้นที่เขต พบว่าในเขตเมืองชั้นในมีเด็กเกิดมากที่สุดเท่ากับ 76,280 คน โดยอยู่ในเขตราชเทวีมากที่สุด จำนวน 10,793 คน คนตายมีทั้งหมด 30,167 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2552) ร้อยละ 2.875 เขตที่มีจำนวนการตายมากที่สุดอยู่ในเขตธนบุรี คือ จำนวน 822 คน สาเหตุการตายของประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2545 เป็นลำดับหนึ่ง คือ ตายด้วยโรคมะเร็ง รองลงมา คือ อุบัติเหตุและการเป็นพิษและโรคเกี่ยวกับสมองและหลอดเลือด ตามลำดับ

การย้ายถิ่น

ประชากรกรุงเทพมหานครมีการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า กล่าวคือ มีจำนวนประชากรที่ย้ายเข้ามาในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 376,532 คน คิดเป็นอัตราการย้ายเข้าต่อพันคนเท่ากับ 82.07 จำนวนประชากรที่ย้ายออก 408,440 คน คิดเป็นอัตราการย้ายออกต่อพันคนเท่ากับ 85.28 จำนวนการย้ายถิ่น

สุทธิเท่ากับ -18,761 คน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มพื้นที่เขต พบว่าการย้ายถิ่นสุทธิของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานครเกือบทุกเขต มีจำนวนผู้ย้ายออกมากกว่าจำนวนผู้ย้ายเข้า ยกเว้น เขตยานนาวาและเขตจตุจักรที่มีจำนวนผู้ย้ายเข้ามากกว่าผู้ย้ายออก เมื่อพิจารณาการย้ายถิ่นในกลุ่มพื้นที่เขตอื่นๆ ทุกกลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวนผู้ย้ายเข้ามีมากกว่าจำนวนผู้ย้ายออก ยกเว้นเขตคันนายาว เขตสายไหม เขตภาษีเจริญ และเขตราชวัชรบุรณะ ที่มีจำนวนผู้ย้ายออกมากกว่าจำนวนผู้ย้ายเข้าเล็กน้อย พอสรุปได้ว่าการที่ประชากรกรุงเทพมหานครมิได้มีจำนวนลดลง แม้ว่าประชากรจะมีการย้ายออกมาก สาเหตุประการหนึ่ง คือ มีประชากรจำนวนหนึ่งเคลื่อนย้ายระหว่างเขตการปกครองภายใน กรุงเทพมหานคร คือ ย้ายจากเขตเมืองชั้นในไปอยู่ยังเขตต่อเนื่อง โดยเฉพาะเขตชานเมืองมีการย้ายถิ่นสุทธิในอัตราที่สูงกว่าเขตอื่นๆ

โครงสร้างประชากร

ประชากรวัยเด็ก อายุ 0-14 ปี มี 992,975 คน ประชากรเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย เพศชาย เท่ากับ 508,275 คน ส่วนเพศหญิงมี 484,700 คน ประชากรวัยทำงานหรือช่วงอายุระหว่าง 15-59 ปี มี 3,804,183 คน คิดเป็นร้อยละ 65.1 เป็นเพศชายเท่ากับ 1,803,561 คน หรือร้อยละ 30.9 เป็นเพศหญิง 2,000,622 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 ส่วนประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60-75 ปีขึ้นไป) มี 524,000 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 เป็นเพศชาย 222,801 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ส่วนเพศหญิงมี 301,199 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

เศรษฐกิจและสังคม : โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร ในสาขาการผลิตหลัก 3 สาขา ได้แก่ สาขาปฐมนุฏี ทูติยกรรม และตติยกรรม ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่า กรุงเทพมหานครมีผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุดในสาขาทูติยกรรม (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยคมนาคมและการสื่อสาร, การค้าปลีก, การธนาคาร, ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ ที่อยู่อาศัย บริหารราชการและการป้องกันประเทศ การบริการ) สาขารองลงมาคือ ทูติยกรรม (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมก่อสร้าง และไฟฟ้า ประปา) สำหรับสาขาปฐมนุฏี (กลุ่มสาขาการผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง เหมืองแร่และข่อยหิน มีสัดส่วนน้อยที่สุดไม่ถึงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครและเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจำแนกตามสาขาการผลิตย่อย จะเห็นว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครมีภาคอุตสาหกรรมเป็นแกนนำ โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 และมีอัตราขยายตัวต่อเนื่องตลอดมา

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในช่วงปี พ.ศ. 2532-2537 กรุงเทพมหานครมีอัตราการขยายตัวของสาขาการผลิตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 13.08 และไม่มีการผลิตใดมีอัตราการขยายตัวติดลบเลย โดยมีการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงสุด คือ ร้อยละ

36.91 ในสาขาการธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครในช่วงปี 2537-2541 เริ่มติดลบ คือ เฉลี่ยปีละ 2.26 โดยสาขาการผลิตที่หดตัวมากที่สุด คือ สาขาการธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ และอีกสาขาหนึ่งที่ติดลบมาก คือ สาขาการค้าส่งค้าปลีก

ระดับการศึกษา

จากสำมะโนประชากร พ.ศ. 2523 พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2543 ระดับการศึกษาของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปของกรุงเทพมหานคร พบว่าใน พ.ศ. 2543 มีประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป 5,913,700 คน มีประชากรที่มีการศึกษา 5,582,700 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 94.40 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ขณะที่ประชากรที่ไม่มีการศึกษามี 306,300 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.18 สำหรับระดับการศึกษาของประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ พบว่า ระดับประถมศึกษา 2,055,800 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.76 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,196,900 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.24 ขณะที่ระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 15.53 และร้อยละ 15.09 ตามลำดับ

การให้บริการด้านการศึกษา

การบริการด้านการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าในปีการศึกษา 2544 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 1,634 แห่ง จำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งสิ้น 2,075,326 คน กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มเขตเมืองชั้นในตะวันออก มีจำนวน 687,808 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.54 ของจำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับประถมศึกษา เขตฯ ๑ ให้บริการ 1 กิโลเมตร พบว่าในเขตชั้นใน การให้บริการของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่เขตต่อเมือง บางบริเวณ และชานเมือง ยังมีพื้นที่อยู่นอกเขตฯ ๑ ให้บริการ

ระดับมัธยมศึกษา เขตฯ ๑ ให้บริการ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งพิจารณาแล้ว พบว่า ในเขตเมืองชั้นใน การให้บริการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่พื้นที่เขตต่อเมืองบางบริเวณและเขตชานเมืองยังมีพื้นที่อยู่นอกเขตฯ ๑ ให้บริการ

ต่างจังหวัด

ต่างจังหวัด คือ เขตพื้นที่ปกครองของประเทศที่ไม่ใช่เมืองหลวง จังหวัด เป็นเขตบริหารราชการส่วนภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 76 จังหวัด (ทั้งนี้ กรุงเทพมหานครไม่เป็นจังหวัด) จังหวัดถือเป็นระดับการปกครองของรัฐบาลลำดับแรก โดยเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาค ที่รวมท้องที่หลาย ๆ อำเภอเข้าด้วยกันและมีฐานะเป็นนิติบุคคล ในแต่ละจังหวัดปกครองด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ประวัติความเป็นมา พ.ศ. 2435 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้มีการปฏิรูประบบการบริหารราชการแผ่นดินครั้งใหญ่ ให้เป็นไปตามอย่างอารยะประเทศในโลกตะวันตก โดย

ทรงตั้งกระทรวงขึ้นใหม่ 12 กระทรวง และโอนการปกครองหัวเมืองทั้งหมดให้มาขึ้นกับกระทรวงมหาดไทย โดยมีสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ (ขณะนั้นดำรงพระยศเป็นกรมหมื่นดำรงราชานุภาพ) เป็นองค์ปฐมเสนาบดี หลังปี พ.ศ. 2459 คำว่า "จังหวัด" ได้กลายเป็นคำที่เรียกหน่วยการปกครองระดับต่ำกว่ามณฑลแทนคำว่า "เมือง" เพื่อแยกความกำกวมจากคำว่าเมืองที่ใช้เรียกที่ตั้งศูนย์กลางการปกครองของจังหวัด (อำเภอเมือง)

เมื่อสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงลาออกจากราชการเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยในปี พ.ศ. 2458 นั้น ประเทศสยามได้แบ่งการปกครองออกเป็น 19 มณฑล 72 จังหวัด ทั้งนี้ ได้รวมถึงจังหวัดพระนคร ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงนครบาล เดือนธันวาคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งหน่วยการปกครองระดับ "ภาค" ขึ้นเพื่อกำกับมณฑล โดยมีผู้ปกครองภาคเรียกว่า "อุปราช" ในระยะนี้ได้มีการตั้งมณฑลต่างๆ เพิ่มขึ้นจนถึงปี พ.ศ. 2465 อีก 4 มณฑล แต่มณฑลดังกล่าวก็ถูกยุบลงในปี พ.ศ. 2468 และมีอีกหลายมณฑลที่ถูกยุบรวมในช่วงเวลาเดียวกัน เพื่อลดรายจ่ายของรัฐบาล อันเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1

สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศสยามใน พ.ศ. 2475 ระบบมณฑลเทศาภิบาลได้ถูกยกเลิกในปี พ.ศ. 2476 ทำให้จังหวัดกลายเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคในระดับสูงสุด และตั้งแต่นั้นมา ก็ได้มีการจัดตั้งจังหวัดเพิ่มเติมอีกหลายแห่ง โดยการตัดแบ่งอาณาเขตบางส่วนจากจังหวัดที่มีขนาดใหญ่กว่า เช่น ในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการแบ่งพื้นที่บางส่วนของจังหวัดอุบลราชธานีมาจัดตั้งเป็นจังหวัดยโสธร ในปี พ.ศ. 2520 ได้มีการแบ่งพื้นที่บางส่วนของจังหวัดเชียงรายมาจัดตั้งเป็นจังหวัดพะเยา ในปี พ.ศ. 2525 ได้มีการแบ่งพื้นที่บางส่วนของจังหวัดนครพนมมาตั้งเป็นจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดมุกดาหาร ในปีพ.ศ. 2536 ได้มีการตั้งจังหวัดขึ้นมาพร้อมกัน 3 จังหวัดคือจังหวัดหนองบัวลำภู (แยกจากจังหวัดอุดรธานี) จังหวัดสระแก้ว (แยกจากจังหวัดปราจีนบุรี) และจังหวัดอำนาจเจริญ (แยกจากจังหวัดอุบลราชธานี) และจังหวัดล่าสุดของประเทศไทยคือจังหวัดบึงกาฬซึ่งแยกออกมาจากจังหวัดหนองคายในปีพ.ศ. 2554

ราชบัณฑิตยสถาน แบ่งประเทศไทยออกเป็น 6 ภาค โดยใช้เกณฑ์ด้านภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นการแบ่งที่ใช้อย่างเป็นทางการ และมีใช้ทั่วไปในแบบเรียน ได้แก่

ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือมี 9 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน จังหวัดอุดรธานี

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 20 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดนครพนม จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดเลย จังหวัดสกลนคร จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดอุดรธานี จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาคกลาง มี 21 จังหวัด (กรุงเทพมหานครไม่ถือเป็นจังหวัด) ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร จังหวัดชัยนาท จังหวัดนครนายก จังหวัดนครปฐม จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพิจิตร จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดสระบุรี จังหวัดอ่างทอง จังหวัดอุทัยธานี

ภาคตะวันออก มี 7 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดตราด จังหวัดปราจีนบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดสระแก้ว

ภาคตะวันตก มี 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดตาก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดราชบุรี

ภาคใต้ มี 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดชุมพร จังหวัดตรัง จังหวัดนครศรีธรรมราชจังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดพังงา จังหวัดพัทลุง จังหวัดภูเก็ต จังหวัดระนอง จังหวัดสตูล จังหวัดสงขลา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดยะลา (<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>)

วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่าง ๆ

วิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย คือ การเป็นสังคมเกษตรกรรมที่ทุกคนอาศัยอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนในระดับครอบครัว เป็นครอบครัวขยายที่มีคนหลายรุ่นอาศัยอยู่ร่วมกัน คือ รุ่นปู่ย่าตายายรุ่นพ่อแม่ รุ่นลูก รุ่นหลาน รวมทั้งมีญาติพี่น้องอาศัยอยู่ใกล้ชิดกัน โดยมีศูนย์กลางของชุมชน คือ ศาสนสถาน เช่น วัด มัสยิด ผู้ใหญ่ในชุมชน เช่น พระ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ ได้รับการนับถือและเป็นผู้ตัดสินความขัดแย้งในชุมชน มีขนบธรรมเนียมประเพณี การละเล่น และความเชื่ออัน เนื่องมาจากการเป็นสังคมเกษตรกรรม จากการนับถือศาสนาและความเชื่อดั้งเดิมเรื่องการนับถือผีสงเทวดา

เมื่อเวลาผ่านไป สังคมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความคิด ค่านิยม อุดมการณ์ การเมืองการปกครอง และบรรทัดฐานทางสังคม ซึ่งมีผลให้วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน ดังนี้

1. **วิถีชีวิตของคนไทยสมัยสุโขทัย**   วิธีการดำเนินชีวิตของคนไทยสมัยสุโขทัยสามารถสรุปออกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ในระยะแรกผู้ปกครองสุโขทัยมีความใกล้ชิดกับประชาชนเปรียบเสมือนกับพ่อปกครองลูก ต่อมาผู้ปกครองได้นำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการ

ปกครอง ทำให้ผู้ปกครองทรงเป็นธรรมราชา ปกครองโดยทศพิธราชธรรม

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ชาวสุโขทัยมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ อาชีพที่ทำ เช่น เกษตรกรรม หัตถกรรม ค้าขาย มีการใช้เงินพดด้วงและเบี้ยเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

3) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** สังคมในสมัยสุโขทัยมีขนาดไม่ใหญ่มาก สังคมไม่ซับซ้อน เพราะประชากรมีจำนวนน้อย ชนชั้นในสังคมแบ่งออกเป็นชนชั้นผู้ปกครอง ได้แก่ พระมหากษัตริย์ ขุนนางและผู้ถูกปกครอง ได้แก่ ราษฎร ทาส และพระสงฆ์ ชาวสุโขทัยมีความศรัทธาในพระพุทธศาสนามาก ดังจะเห็นได้จากการฝังพระศพในวันพระ มีการสร้างวัด พระพุทธรูปจำนวนมาก และมีการแต่งวรรณกรรมทางพระพุทธศาสนา คือ ไตรภูมิพระร่วง

2. วิถีชีวิตของคนไทยสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้น

วิถีชีวิตของคนไทยในสามช่วงเวลานี้กล่าวได้ว่ามีความคล้ายคลึงกันและไม่มีความแตกต่างกันมากนัก การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยที่เห็นได้ชัดเจนเกิดขึ้นเมื่อมีการปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยตามแบบตะวันตกตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา สำหรับวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ตอนต้นสรุปได้ดังนี้

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ในสมัยอยุธยาได้รับคติการปกครองแบบสมมติเทพมาจากเขมรที่ผู้ปกครองเปรียบดั่งเทพเจ้า จึงมีข้อปฏิบัติตามกฎหมายเทียบบาลที่ทำให้ผู้ปกครองมีความแตกต่างจากประชาชน เช่น การใช้ราชาศัพท์ การมีพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับราษฎรจึงห่างเหินกัน อย่างไรก็ตาม ผู้ปกครองก็เป็นธรรมราชาด้วยเช่นกัน สำหรับประชาชนถูกควบคุมด้วยระบบไพร่ ต้องถูกเกณฑ์แรงงานให้กับทางราชการ

2) **ด้านเศรษฐกิจ** เป็นระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองและยังชีพอยู่ได้ ราษฎรสามารถผลิตสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันใช้เองในครัวเรือน การค้าขายตัวไม่มากเพราะถูกผูกขาดโดยพระคลังสินค้า สินค้าของตะวันตกส่วนใหญ่ขายได้เฉพาะสินค้าบางประเภท เช่น อาวุธปืน กระสุนปืน และสินค้าฟุ่มเฟือยที่ใช้ในราชสำนักหรือสำหรับกลุ่มที่มีฐานะ การติดต่อค้าขายกับภายนอกมากขึ้น ทำให้มีการจัดระเบียบหน่วยงานต่าง ๆ ชัดเจน เช่น มีกรมท่าและพระคลังสินค้าดูแลการค้าติดต่อและการค้ากับต่างประเทศ การจัดระบบภาษีอากรและระบบเงินตรา

3) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** จากการติดต่อกับชุมชนภายนอก ไม่ว่าจะทางการค้า การทำสงคราม รวมถึงมีชาวต่างชาติเข้ามารับราชการในราชสำนัก ทำให้สังคมไทยสมัยอยุธยาได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมประเพณีจากเขมร อินเดีย มอญ จีน ญี่ปุ่น เปอร์เซีย อาหรับ ยุโรป เช่น การกำหนดชนชั้นของคนในสังคม กฎหมาย ประเพณี พระราชพิธีและธรรมเนียมในราชสำนัก วิธีการดำเนินชีวิตต่าง ๆ เช่น การดื่มชา การใช้เครื่องถ้วยชาม เครื่องเคลือบ การปรุงอาหาร และขนมหวานสำหรับพระพุทธศาสนายังคงมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในสมัยนี้เช่นเดียวกับสมัยสุโขทัย โดยประชาชนมีประเพณีในชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา เช่น การเกิด การอุปสมบท การแต่งงาน การ

ตาย และประเพณีเกี่ยวกับสังคมเกษตรกรรม เช่น การทำขวัญแม่โพสพ ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาอื่นก็สามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคม ดังจะเห็นได้จากกรมการมีกรมมัสยิดและโบสถ์คริสต์ ทั้งที่กรุงเทพฯ นครบุรีและกรุงเทพมหานคร และยังมีการสร้างสรรค์งานศิลปกรรม วรรณกรรม ประเพณี เพื่อความสำคัญของพระพุทธศาสนาและความเป็นสมมติเทพของพระมหากษัตริย์

3. วิถีชีวิตของคนไทยสมัยรัตนโกสินทร์ยุคปรับปรุงประเทศถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

พ.ศ.2475

ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นอย่างมากจากการรับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการที่ไทยทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับประเทศอังกฤษเมื่อ พ.ศ. 2398 และทำสนธิสัญญากับชาติตะวันตกอื่น ๆ ทำให้มีการติดต่อกับชาติตะวันตกมากขึ้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระยะแรก ได้แก่ ผู้ปกครองและชนชั้นสูง เช่น เจ้านาย ขุนนาง ต่อมาชนชั้นกลางได้มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทย

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใกล้ชิดกับราษฎรมากขึ้น เช่น เสด็จประพาสหัวเมืองบ่อยครั้ง อนุญาตให้ราษฎรเข้าเฝ้าฯ ระหว่างเสด็จพระราชดำเนินได้ ให้ราษฎรมองพระพักตร์พระเจ้าแผ่นดินและถวายฎีกาแก่พระองค์ได้โดยตรง ตลอดจนมีการปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งงานออกเป็นกระทรวง กรม ทำให้มีการฝึกคนเข้ารับราชการมากขึ้น

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ข้าวกลายเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งของไทย มีการบุกเบิกที่ดินเพื่อใช้ปลูกข้าว เช่น บริเวณรังสิต ปรับปรุงระบบชลประทาน การขุดคลอง และการตั้งโรงสีข้าว โดยชาวจีนเป็นผู้ค้าข้าวในประเทศและเป็นเจ้าของโรงสี ส่วนชาวยุโรปเป็นผู้ส่งออก ต่อมาไทยผลิตสินค้าออกที่มีความสำคัญอีก 3 ประการ คือ ดีบุก ไม้สัก และยางพารา การเติบโตของการส่งออกดีบุก ทำให้มีชาวจีนอพยพเข้ามาเป็นแรงงานและอาศัยอยู่ทางภาคใต้ของไทยมากขึ้น เช่น ที่ภูเก็ต การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจทำให้การค้าขยายไปทั่วประเทศ เมืองขยายตัว เกิดการพัฒนาเส้นทางคมนาคม พ่อค้าเร่ชาวจีนบรรทุกสินค้าไปขายยังหัวเมืองต่าง ๆ ส่งผลให้ชาวจีนอพยพจากกรุงเทพมหานครไปอาศัยอยู่ตามชุมชนเมืองในหัวเมือง ซึ่งพัฒนาเป็นชุมชนการค้าของเมืองนั้นๆและตั้งรกรากมาจนถึงปัจจุบัน

3) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนไปอันเนื่องมาจากการปรับปรุงประเทศให้เข้าสู่ความทันสมัยแบบตะวันตก เช่น ราษฎรไทยได้รับการปลดปล่อยจากการเป็นทาสและไพร่ มีอิสระเสรีในการประกอบอาชีพ ได้รับการรักษาโรคด้วยวิชาการแพทย์แผนใหม่ สามัญชนมีโอกาสได้เล่าเรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย เข้าทำงานในกระทรวงต่าง ๆ อ่านหนังสือพิมพ์ ใช้รถไฟ รถยนต์ ไปรษณีย์โทรเลข โทรศัพท์ ไฟฟ้า น้ำประปา มีถนนหนทางใหม่ ๆ เพื่อใช้เดินทาง ทำให้ชีวิตของคนไทยสะดวกสบายมากขึ้น นอกจากนี้ ชาวไทยทั้งหญิงและชายเริ่มแต่งกายให้

เป็นแบบสากลนิยมรับประทานกาแฟ นม ขนมนมปั่น เป็นอาหารเช้าแทนข้าว ใช้ช้อนส้อม นั่งโต๊ะเก้าอี้ มีโอกาสเดินทางไปศึกษาที่ต่างประเทศ รู้จักเล่นกีฬาแบบตะวันตก สร้างพระราชวัง สร้างบ้านแบบตะวันตก นิยมมีบ้านพักตากอากาศในต่างจังหวัด ในสมัยรัชกาลที่ 6 คนไทยเริ่มมีค่านำหน้าชื่อ บุษบ สตรี เด็ก เป็นนาย นางสาว นาง เด็กชาย เด็กหญิง ตามลำดับ มีนามสกุลเป็นของตัวเอง ผู้หญิงเริ่มไว้ผมยาวและนุ่งผ้าซิ่น มีการใช้ธงไตรรงค์เป็นธงประจำชาติไทย เป็นต้น

4. วิถีชีวิตของคนไทยตั้งแต่พ.ศ.2475ถึงปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 มีผลต่อวิถีชีวิตของคนไทยในด้านต่างๆหลายประการ ดังนี้

1) **ด้านการเมืองการปกครอง** ในสมัย พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงระบอบใน พ.ศ. 2475 มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองเป็นประชาธิปไตย เกิดองค์กรการเมืองต่าง ๆ เช่น พรรคการเมือง คณะรัฐมนตรี รัฐสภา ประชาชนมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง แต่บางสมัยถูกปกครองโดยเผด็จการที่ยกเลิกรัฐธรรมนูญ มีการควบคุมสิทธิทางการเมืองของประชาชน

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ตั้งแต่ พ.ศ. 2504 มีการใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนไทยหลายอย่าง เช่น เกิดโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมาก คนในชนบทอพยพมาทำงานโรงงานมากขึ้น เกิดปัญหาความยากจนและช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างภาคเกษตรกรรมกับอุตสาหกรรม

ในทศวรรษ 2530 รัฐบาลมุ่งพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ แต่เมื่อเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจใน พ.ศ. 2540 ทำให้ธุรกิจจำนวนมากล้มละลาย คนตกงานจำนวนมาก รัฐบาลได้ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย

3) **ด้านสังคมและวัฒนธรรม** สามารถแบ่งได้เป็นช่วงๆดังนี้

3.1) **สมัยการสร้างชาติ** ตรงกับสมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามสมัยแรก (พ.ศ. 2481 - 2487) ได้สร้างกระแสชาตินิยมและความเป็นไทยด้วยการออกกฎหมายหลายฉบับ เช่น เปลี่ยนชื่อประเทศ ชื่อสัญชาติ ชื่อคนสยาม เป็นประเทศไทย สัญชาติไทย คนไทย มีการยกเลิกบรรดาศักดิ์และยศข้าราชการพลเรือน ทั้งหญิงและชายต้องสวมรองเท้า สวมหมวก ห้ามรับประทานหมากพลู ต้องใช้คำสรรพนามแทนตนเองว่า "ฉัน" และเรียกคนที่พูดด้วยว่า "ท่าน" เป็นต้น แต่ภายหลังวัฒนธรรมเหล่านี้ก็ถูกยกเลิกไป

3.2) **สมัยการฟื้นฟูพระราชประเพณี** ตรงกับสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (พ.ศ. 2501 - 2506) ในสมัยนี้มีการฟื้นฟูความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ และฟื้นฟูพระราชพิธีต่าง ๆ เช่น เปลี่ยนวันชาติจากวันที่ 24 มิถุนายน ซึ่งเป็นวันเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย มาเป็นวันที่ 5 ธันวาคม ซึ่งเป็นวันเฉลิมพระชนมพรรษา จัดให้มีพระราชพิธีเฉลิมพระ

ชนมพรรษาอย่างยิ่งใหญ่ จัดงานพระราชพิธีวันฉัตรมงคล และมีพิธีต่าง ๆ ที่ให้ความสำคัญแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ เช่น พิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์ พิธีทำคุณประโยชน์ด้านต่าง ๆ พิธีฟูพระราชพิธีเสด็จพระราชดำเนินทอดผ้าพระกฐิน โดยกระบวนพยุหยาตราทางชลมารค สนับสนุนการเสด็จพระราชดำเนินไปยังต่างจังหวัดในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วประเทศ มีการสร้างพระตำหนักในภูมิภาคต่าง ๆ ส่งเสริมโครงการหลวง โครงการพระราชดำริต่าง ๆ ออกข่าวพระราชสำนักผ่านโทรทัศน์และวิทยุเป็นประจำทุกวัน จะเห็นว่าการฟื้นฟูพระราชพิธี การสร้างธรรมเนียมต่าง ๆ เกี่ยวกับราชสำนักในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ได้สืบทอดมาถึงปัจจุบัน

3.3) สมัยการฟื้นฟูวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ปัจจุบันคือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย องค์การนี้ได้เข้าไปส่งเสริม ฟื้นฟู และสร้างขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นในที่ต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีหลายอย่างได้รับการฟื้นฟูสืบทอด และประเพณีบางอย่างได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ เช่น การจัดงานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟที่อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย เป็นต้น

3.4) สมัยการพัฒนาทางเศรษฐกิจถึงปัจจุบัน สมัยนี้ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 เมื่อ พ.ศ. 2504 ทำให้วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงอย่างมาก โดยเกิดจากหลายปัจจัย เช่น การพัฒนาทางการศึกษา ทำให้อัฒราผู้รู้หนังสือมากขึ้น จำนวนผู้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยและจำนวนมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น คนไทยนิยมไปเรียนต่อต่างประเทศมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในช่วงนี้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสหรัฐอเมริกา ทำให้วัฒนธรรมตะวันตกแพร่ขยายเข้ามาในสังคมไทยมากขึ้น

ในด้านครอบครัว ครอบครัวมีขนาดเล็ก โดยมีลักษณะเป็นครอบครัวเดี่ยว สังคมแบบเครือญาติหรือสังคมชนบทของไทยเปลี่ยนไป วางแผนครอบครัวและความเจริญทางการแพทย์ ทำให้ประชากรวัยสูงอายุมีจำนวนมากขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กลดลงความสัมพันธ์แบบเครือญาติลดลง ผู้หญิงไทยออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น และเกิดปัญหาสังคมต่างๆตามมา เช่น ปัญหาเด็กเร่ร่อน ปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น (http://www.trueplookpanya.com/true/knowledge_detail.)

2.3 นิยาม แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับจริยธรรม

นักวิชาการได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ดังนี้

บุญมี แทนแก้ว (2541 : 1) กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง ธรรมชาติหรือหลักธรรมที่บุคคลควรประพฤติ จัดว่าเป็นคุณธรรมที่แสดงออกทางกายในลักษณะที่ถูกต้องดีงาม อันเป็นสิ่งที่ประสงค์ของสังคม”

สุมาลี บุญขารมย์ (2538 : 31) กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติดี หรือคือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจที่ดีงาม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม”

วิทย์ วิศทวathy และเสฐียรพงษ์ วรรณปก (2533 : 1) กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง หลักคำสอนว่าด้วยความประพฤติ เป็นหลักสำหรับให้บุคคลยึดถือในการปฏิบัติตน”

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2522 : 113) กล่าวว่า “จริยธรรม หมายถึง ระบบการทำความดี ละเว้นความชั่ว กระบวนการเกิดและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม”

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี กล่าวไว้ว่า “จริยธรรม หมายถึง การแยกสิ่งถูกจากผิด ดีจากเลว มาจากคำ 2 คำคือ จริย กับ ธรรม ซึ่งแปลตามศัพท์ คือ จริยะ แปลว่า ความประพฤติ กิริยาที่ควรประพฤติ คำว่า ธรรม แปลว่า คุณความดี คำสั่งสอนในศาสนา หลักปฏิบัติในทางศาสนา ความจริง ความยุติธรรม ความถูกต้อง กฎเกณฑ์ เมื่อเอาคำ จริยะ มาต่อกับคำว่า ธรรม เป็นจริยธรรม แปลเอาความหมายว่า กฎเกณฑ์แห่งความประพฤติ หรือหลักความจริงที่เป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติ”

(<http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>)

สาโรช บัวศรี (2526 : 12) กล่าวว่า “จริยธรรม เป็นเครื่องคุ้มครองโลก เป็นฝ่ายที่ดีที่ชนะฝ่ายไม่ดี ถ้าไม่มีจริยธรรม จะไม่มีหลักธรรมที่จะควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์โลกทั่ว ๆ ไป”

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ดีงาม ตามหลักธรรมคำสอน เป็นที่พึงประสงค์ของสังคม ปฏิบัติแล้วเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และทำให้สังคมเรียบร้อยเป็นปกติสุข

ความสำคัญของจริยธรรม

จริยธรรมมีความสำคัญและจำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ ทางเทคโนโลยี สภาพแวดล้อม การรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมาใช้ทั้ง ค่านิยมวัตถุนิยม บริโภคนิยม และสังคมครอบครัวเดี่ยว สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อจริยธรรมของบุคคลอย่างมาก จริยธรรมลดลง ความสุขที่แท้จริงของมนุษย์ก็ลดลงด้วย

วสิน อินทสระ(2518 : 295) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของจริยธรรม ดังนี้

1. จริยธรรมเป็นรากฐานความสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคง และความสงบสุขของปัจเจกบุคคล สังคม และประเทศชาติอย่างยิ่ง รัฐควรส่งเสริมประชาชนให้มีจริยธรรมเป็นอันดับแรกเพื่อเป็นแกนกลางของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

2. การพัฒนาบ้านเมืองต้องพัฒนาจิตใจของคนก่อนหรืออย่างน้อยก็ให้พร้อม ๆ กัน กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา วิชาการอื่น ๆ เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำนั้นจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียหายเป็นอันมาก ทำให้บุคคลหลงใหลในอำนาจทางวัตถุและอบายมุข ทำให้คนในสังคมละเลยจริยธรรม กอบโกยทรัพย์สินไว้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ขาดความเมตตาปราณีซึ่งกันและกัน

3. จริยธรรมมิได้หมายถึงการถือศีลกินเจ เข้าวัดฟังธรรมโดยไม่ช่วยทำประโยชน์ให้กับสังคม แต่จริยธรรมหมายถึง ความประพฤติ การกระทำ และความคิดที่ถูกต้อง เหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ จริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็นและมีคุณค่าสำหรับทุกคนในทุกวิชาชีพ ทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดได้ก็ด้วยจริยธรรม

4. การทุจริต คดโกง การเบียดเบียนในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้สังคมเสื่อม มีเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของคนในสังคม ทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้น่าจะพอเลี้ยงชาวโลก ถ้าชาวโลกละทิ้งความโลภมากแล้วมามีชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ยึดเอาจริยธรรมเป็นทางในการดำเนินชีวิต

5. จริยธรรมสอนให้เราเลิกละความ กตัญญูคนจน ให้เราใส่ใจดูแลเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน สอนให้เราถ่อมตนเพื่อเข้ากันได้ดี และไม่วางตัวโอหัง ผู้นำที่มีจริยธรรมย่อมเป็นที่เคารพ กราบไหว้ของบุคคลทั้งหลายได้อย่างสนิทใจ เราควรเลือกผู้นำที่มีความสามารถนำความสุขสงบทางใจมาสู่มวลชน บุคคลหรือประเทศชาติจะเจริญอยู่นานไม่ได้ ถ้าคนในสังคมปราศจากความแข็งแกร่งทางจริยธรรม ทำนองเดียวกันบัณฑิตย่อมมองเห็นอย่างแจ่มแจ้งว่า จริยธรรมมีความสำคัญในสังคมเพียงใด

องค์ประกอบของจริยธรรม

มลฑา กระจวีพันธ์ (2550 : 10) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของจริยธรรม มี 3 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบทางปัญญา (Cognition) เป็นส่วนประกอบของความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม และเป็นส่วนที่จะประเมินหรือตัดสินว่าพฤติกรรมใดที่ดี ที่ถูกที่ควร และพฤติกรรมใดที่ไม่ถูก ไม่ควร มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Moral Thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral Reasoning) และความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral Cognition)

2. องค์ประกอบทางอารมณ์ (Affection) หมายถึง ความรู้สึกหรือปฏิกิริยาที่มีต่อพฤติกรรมทางจริยธรรมว่า มีความพอใจหรือไม่พอใจหรือไม่ชอบ เป็นต้น มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ ได้แก่ ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Attitude) ปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (Behavior) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำที่บุคคลแสดงออก ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่ตัดสินได้ว่าดี ไม่ดี ถูกไม่ถูก ควรหรือไม่ควร เพียงใด มโนทัศน์อื่น ๆ ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ ได้แก่ ความประพฤติทางจริยธรรม (Moral Conduct) การกระทำทางจริยธรรม (Moral Action) และพฤติกรรมทางจริยธรรม (Moral Behavior)

ประเภทของจริยธรรม

ฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา (2541 : 38) กล่าวถึงประเภทของจริยธรรมในลักษณะการปฏิบัติที่เป็นข้อห้ามในการแสดงออกทางกาย วาจา และใจ ดังนี้

1. ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางกาย 3 ประการ ดังนี้
  - 1) ห้ามจากการฆ่าสัตว์หรือเบียดเบียนให้ทุกข์ทรมาน
  - 2) ห้ามลักทรัพย์ผู้อื่นที่ยังหวงแหนอยู่หรือมีเจ้าของ
  - 3) ห้ามประพฤตินิสัยในสามี ภรรยา และเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ
2. ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางวาจา มี 4 ประการ ดังนี้
  - 1) ห้ามพูดเท็จจนทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
  - 2) ห้ามพูดจาส่อเสียดจนทำให้ผู้อื่นรำคาญ
  - 3) ห้ามพูดคำหยาบจนทำให้ผู้อื่นไม่คบเป็นมิตร
  - 4) ห้ามพูดจาเพื่อเจ้อไร้สาระ
3. ประเภทจริยธรรมที่เป็นข้อห้ามทางจิตใจ มี 3 ประการ ดังนี้
  - 1) ห้ามคิดอาฆาตพยาบาทผู้อื่น
  - 2) ห้ามอิจฉาริษยาผู้อื่น
  - 3) ห้ามคิดโลภอยากได้ของผู้อื่นมาเป็นของตน

ลักษณะของผู้มีจริยธรรม

จริยธรรม เป็นสิ่งที่ควรประพฤติ มีที่มาจากบทบัญญัติหรือคำสั่งสอนของศาสนา หรือใครก็ได้ที่เป็นผู้มีจริยธรรม และได้รับความเคารพนับถือมาแล้ว

ลักษณะของผู้มีจริยธรรม ผู้มีจริยธรรมจะเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีความเพียรพยายามประกอบความดี ละอายต่อการปฏิบัติชั่ว
2. เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ยุติธรรม และมีเมตตากรุณา
3. เป็นผู้มีสติปัญญา รู้สึกตัวอยู่เสมอ ไม่ประมาท
4. เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคง
5. เป็นผู้ที่รัฐสามารถอาศัยเป็นแกนหรือฐานให้กับสังคม สำหรับการพัฒนาใด ๆ ได้

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่กำหนดโดยรัฐบาล จากคุณสมบัติของผู้มีจริยธรรมดังกล่าว แสดงถึงความเป็นคนมีคุณภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำ อันเป็นที่ต้องการขององค์กรและสังคมทุกระดับ รัฐบาลไทยได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของประชาชนในด้านจริยธรรมและคุณธรรมในสังคม จึงได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 โดยเน้นการพัฒนาจิตใจในลักษณะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ซึ่งผลที่ปรากฏในปัจจุบันก็คือ มีการเผยแพร่ธรรมะทางสื่อต่าง ๆ มากมาย วัฒนาอารามก็ได้เข้ามามีส่วนร่วมส่วนช่วยในการอบรมสั่งสอนด้วย จริยธรรมเป็นจริยสมบัติ หน่วยงานต่าง ๆ ก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี คนไทยวัยหนุ่มสาวและเยาวชนได้ให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก จากที่เห็นได้จากสื่อและข่าวต่าง ๆ จริยธรรมเป็นคุณสมบัติที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการวัดคุณภาพของคน ซึ่งมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของประชากรทั้งประเทศ รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมไว้ดังนี้

1. พัฒนาจิตใจประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ผู้นำแต่ละกลุ่มเป็นผู้บริหารเปลี่ยนแปลง
2. ให้สถาบันของสังคมและครอบครัวทำหน้าที่อันถูกต้อง ชอบธรรมของตนเอง แก้ไขข้อบกพร่องโดยรีบด่วน
3. บรรลุการพัฒนาจิตใจในหลักสูตร การฝึกอบรมทุกหลักสูตร และให้ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องต่อไป
4. ให้มีการพัฒนาวิธีปลูกฝัง อบรม สั่งสอนศีลธรรม จริยธรรม ตามความเหมาะสมของกลุ่มเป้าหมายให้เป็นที่น่าสนใจ
5. สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมของสังคม ได้แก่ ศิลปะ วัฒนธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ถูกต้องดีงามตามหลักศีลธรรมและจริยธรรม

นอกจากการพัฒนาของรัฐบาลดังกล่าว องค์กรควรได้ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรขององค์กรในวิธีเดียวกันในองค์กรอีกแห่งหนึ่ง เพื่อให้บุคลากรขององค์กรเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่พึงประสงค์ขององค์กรและประเทศชาติโดยแท้จริง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยวิธีดังกล่าวอาจเป็นส่วนหนึ่งสำหรับการพัฒนาองค์กร ที่สำคัญก็คือองค์กรควรให้มีการสร้างบรรยากาศหรือสภาวะแวดล้อมในการทำงานให้ดีขึ้น ดังเช่นไม่ให้คนมีงานทำมากเกินไป หรือน้อยเกินไป การพิจารณาความดีความชอบให้มีความยุติธรรม และส่งเสริมด้วยมนุษยสัมพันธ์ภายในองค์กรด้วย ซึ่งบรรยากาศที่ดีจะช่วยการพัฒนาจิตใจ ในด้านสถาบันการศึกษา ก็ควรได้มีการบรรจุหลักคุณธรรมไว้ในหลักสูตร เพื่อเป็นการพัฒนาและให้การศึกษากับคนทั้งชาติเพื่อการพัฒนาจิตใจของคนในชาติให้มีคุณภาพ

(<http://www.jariyatam.com/ethics-01>)

แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม

มีนักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความสนใจและพยายามศึกษาถึงวิธีการต่าง ๆ ที่จะทำให้เด็กและเยาวชนมีจริยธรรมที่ดีงาม เพราะเด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า หากเด็กมีจริยธรรม นั่นก็หมายความว่า ในอนาคตก็จะมีผู้ใหญ่ที่มีจริยธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมมีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ได้แก่ ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) เป็นผู้วางรากฐานจิตวิทยามนุษยนิยม ทฤษฎีแรงจูงใจ ซึ่งมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของอเมริกันเป็นอันมาก ทฤษฎีของมาสโลว์มีพื้นฐานอยู่บนความคิดที่ว่า การตอบสนองแรงจูงใจเป็นหลักการเพียงอันเดียวที่มีความสำคัญที่สุดซึ่งอยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ มาสโลว์มีหลักการที่สำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยเน้นในเรื่องลำดับขั้นความต้องการ เขามีความเชื่อว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะมีความต้องการอันใหม่ที่สูงขึ้น แรงจูงใจของคนเรามาจากความต้องการ พฤติกรรมของคนเรามุ่งไปสู่การตอบสนองความพอใจ

มาสโลว์แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับได้แก่

1. มนุษย์มีความต้องการ และความต้องการมีอยู่เสมอ ไม่มีที่สิ้นสุด
2. ความต้องการที่ได้รับการสนองแล้ว จะไม่เป็นสิ่งจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไป ความต้องการที่ไม่ได้รับการสนองเท่านั้นที่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรม
3. ความต้องการของคนซ้ำซ้อนกันบางทีความต้องการหนึ่งได้รับการตอบสนองแล้วยังไม่สิ้นสุดก็เกิดความต้องการด้านอื่นขึ้นอีก
4. ความต้องการของคนมีลักษณะเป็นลำดับขั้นความสำคัญ กล่าวคือ เมื่อความต้องการในระดับต่ำได้รับการสนองแล้วความต้องการระดับสูงก็จะเรียกร้องให้มีการตอบสนอง
5. ความต้องการเป็นตัวตนที่แท้จริงของตนเอง

ลำดับความต้องการพื้นฐานของ Maslow เรียกว่า Hierarchy of Needs 5 ลำดับขั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. ความต้องการด้านร่างกาย (Physiological needs) เป็นความต้องการปัจจัย 4 เช่น ต้องการอาหารให้อิ่มท้อง เครื่องนุ่งห่มเพื่อป้องกันความร้อนหนาวและอุจาดตา ยารักษาโรคภัยไข้เจ็บ และที่อยู่อาศัยเพื่อป้องกันแดด ฝน ลม อากาศร้อน หนาว และสัตว์ร้าย ความต้องการเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน เป็นความต้องการพื้นฐานขั้นแรกที่มีมนุษย์ทุกคนต้องการบรรลุให้ได้ก่อน
2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) หลังจากที่มนุษย์บรรลุความต้องการด้านร่างกาย ทำให้ชีวิตสามารถดำรงอยู่ในขั้นแรกแล้ว จะมีความต้องการด้านความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน

ของตนเองเพิ่มขึ้นต่อไป เช่น หลังจากมนุษย์มีอาหารรับประทานจนอิ่มท้องแล้ว ได้เริ่มหันมาคำนึงถึงความปลอดภัยของอาหาร หรือสุขภาพ โดยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องสารพิษที่ติดมากับอาหาร ซึ่งสารพิษเหล่านี้อาจสร้างความไม่ปลอดภัยให้กับชีวิตของเขา เป็นต้น

3. ความต้องการความรักและการเป็นเจ้าของ (Belonging and love needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นหลังจากการที่มีชีวิตอยู่รอดแล้ว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินแล้ว มนุษย์จะเริ่มมองหาความรักจากผู้อื่น ต้องการที่จะเป็นเจ้าของสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเองครอบครองอยู่ตลอดไป เช่น ต้องการให้พ่อแม่ พี่น้อง คนรักรักเรา และต้องการให้เขาเหล่านั้นรักเราคนเดียว ไม่ต้องการให้เขาเหล่านั้นไปรักคนอื่น โดยการแสดงความเป็นเจ้าของ เป็นต้น

4. ความต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น (Esteem needs) เป็นความต้องการอีกขั้นหนึ่ง หลังจากได้รับความต้องการทางร่างกาย ความปลอดภัย ความรักและเป็นเจ้าของแล้ว จะต้องการการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ต้องการได้รับเกียรติจากผู้อื่น เช่น ต้องการการเรียกขานจากบุคคลทั่วไปอย่างสุภาพ ให้ความเคารพนับถือตามควรไม่ต้องการการกดขี่ข่มเหงจากผู้อื่น เนื่องจากทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน

5. ความต้องการความเป็นตัวตนอันแท้จริงของตนเอง (Self - actualization needs) เป็นความต้องการขั้นสุดท้าย หลังจากที่ผ่านมาความต้องการความเป็นส่วนตัว เป็นความต้องการที่แท้จริงของตนเอง ลดความต้องการภายนอกลง หันมาต้องการสิ่งที่ตนเองมีและเป็นอยู่ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์ แต่ความต้องการในขั้นนี้มักเกิดขึ้นได้ยาก เพราะต้องผ่านความต้องการในขั้นอื่น ๆ มาก่อนและต้องมีความเข้าใจในชีวิตเป็นอย่างดี (http://saw01.blogspot.com/2008/07/blog-post_1615.html)

2. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีจิตวิเคราะห์ (Psychanalytic Theory) นักจิตวิทยาคลุ่มจิตวิเคราะห์ เช่น ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ผู้นำกลุ่ม เชื่อว่า “บุคลิกภาพของมนุษย์จะพัฒนาขึ้นจากพลังงานที่เรียกว่า อิด (id) อีโก (ego) และซูเปอร์อีโก (Superego) ตามลำดับ จัดเป็นสิ่งที่ติดตัวทารกมาตั้งแต่เกิด และจะผลักดันให้เด็กสนองความต้องการตามสัญชาตญาณ ในขณะที่เดียวกันก็กระตุ้นให้แสวงหาความสุขให้แก่ตนเองด้วย แต่อาศัยการทำงานของอิดอย่างเดี๋ยวบางครั้งก็ยังไม่สามารถสนองตอบความต้องการได้ อีโกจึงพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการคิดและวางแผนตอบสนองความต้องการ โดยการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เป็นจริง ต่อมาเมื่อเด็กอายุประมาณ 3-6 ปี ซูเปอร์อีโกจึงเริ่มพัฒนาขึ้นมา เพื่อจะควบคุมระบบจริยธรรมให้แก่ตัวบุคคล ทำให้บุคคลได้รับการถ่ายทอดค่านิยมและมาตรฐานทางจริยธรรมของสังคมโดยผ่านกระบวนการเลียนแบบผู้เลี้ยงดู ซึ่งโดยมากก็คือพ่อแม่ นั่นเอง” (ธีรพล สุวรรณโณ, 2540 : 215)

3. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรม (Cognitive Development Theory) ของเพียเจท์ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มความคิดที่ว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์ได้แบ่งขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญา ออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเคลื่อนไหวเพื่อสนองตอบความต้องการแห่งตน (The Sensorinotor Period) อยู่ในช่วงอายุ 0-2 ปี เป็นระยะของการพัฒนาการใช้วัยวะส่วนต่างๆ เพื่อสนองตอบความต้องการของร่างกาย เป็นระยะที่เด็กยังไม่สามารถใช้ภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขั้นที่ 2 การคิดโดยใช้ความรู้สึกและจินตนาการ (Preperational Thought) อยู่ในช่วงอายุ 2-7 ปี เป็นระยะที่เด็กจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา แต่การทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของการใช้ความรู้สึกและจินตนาการ เพราะยังไม่รู้จักคิดตามหลักเหตุผล

ขั้นที่ 3 การคิดเกี่ยวกับสิ่งที่ป็นรูปธรรม (Concrete Operation) อยู่ในช่วงอายุ 7-11 ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดตามหลักเหตุผลได้ แต่ยังจำกัดอยู่ในขอบเขตของสิ่งที่ป็นรูปแบบ เช่น สามารถแยกประเภทของสิ่งของได้ และเข้าใจลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งที่ป็นรูปธรรม

ขั้นที่ 4 การคิดในสิ่งที่ป็นนามธรรม และการคิดตามหลักตรรกวิทยา (Propositional or Formal Operations) อยู่ในช่วงอายุ 11-12 ปี ถึง 14-15 ปี เป็นระยะที่เด็กสามารถคิดโดยใช้เหตุผลและสามารถคิดอย่างเป็นระบบตามหลักตรรกวิทยา จึงเข้าใจสิ่งที่ป็นนามธรรมได้” (ชัยพร วิชาวุธ, 2526 : 113)

เพียเจท์ได้นำขั้นตอนการพัฒนาทางสติปัญญามาเป็นหลักเกณฑ์ในการแบ่งขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ ออกเป็น 3 ขั้น ดังนี้

ขั้นก่อนจริยธรรม ตรงกับขั้นที่ 1 ของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กในขั้นนี้ยังไม่สามารถรับรู้สิ่งแวดล้อมได้อย่างละเอียด มีแต่ความปรารถนาที่จะสนองความต้องการทางกาย โดยไม่คำนึงถึงความควรหรือไม่ควร ต่อเมื่อเด็กรู้จักพูดเป็นภาษา จึงเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและตระหนักในบทบาทของตนเองต่อผู้อื่นมากขึ้น

ขั้นยึดคำสั่ง ตรงกับขั้นที่ 2 และคาบเกี่ยวบางส่วนในขั้นที่ 3 ของพัฒนาการทางสติปัญญา เด็กที่มีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในขั้นนี้ จะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งตลอดจนกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตาม การยึดหลักแห่งตน ตรงกับส่วนที่เหลือในขั้นที่ 3 และครอบคลุมตลอดจนถึงขั้นที่ 4 ของพัฒนาการทางสติปัญญา เพียเจท์เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมในขั้นนี้ เกิดจากการพัฒนาการทางสติปัญญา และประสบการณ์ ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน เด็กจะสามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลประกอบการตัดสินใจ และรู้จักตัวกฎเกณฑ์เฉพาะตัวไว้ยึดถือเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ” (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก, 2520 : 114) และมลทา กระจวีพันธ์ (2550 : 26) กล่าวสรุปไว้ว่าจริยธรรมของบุคคลย่อมมีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอายุและสติปัญญา ทั้งนี้เพราะบุคคลที่มีอายุมากขึ้นย่อมมีโอกาสแห่งการเรียนรู้ทางจริยธรรมมากขึ้นด้วย และการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามขั้น โดยพัฒนาการขั้นต่ำและยุ่งยากน้อยกว่า เป็นสิ่งจำเป็นและต้องเกิดขึ้นก่อนขั้นสูง ๆ ต่อไป

4. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีพัฒนาการทางสติปัญญาและจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์ โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องของเหตุผลเชิงจริยธรรม เพราะโคลเบอร์กเห็นว่า การใช้เหตุผลเพื่อตัดสินที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมจะแสดงให้เห็นถึงระดับความเจริญทางด้านจิตใจของบุคคลอื่นที่จะทำให้สามารถพิจารณาได้ว่า บุคคลนั้น ๆ มีจริยธรรมอยู่ในระดับหรือขั้นใด ตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก จริยธรรมของมนุษย์แบ่งเป็น 3 ระดับ แต่ละระดับแยกเป็น 2 ขั้น ดังนี้

จริยธรรมระดับก่อนเกณฑ์ (Pre conventional Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ระดับจริยธรรมของผู้อื่น (Heteronomous Morality) อายุประมาณ 2-7 ปี เป็นขั้นที่คนจะกระทำสิ่งต่าง ๆ โดยคิดถึงความปลอดภัยทางกายของตนเป็นหลัก เนื่องจากผู้มีจริยธรรมในขั้นนี้มักจะมีอายุน้อย พฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่วนใหญ่จึงเกิดจากการเชื่อฟังผู้ใหญ่ ซึ่งมีอำนาจทางกายสูงกว่า เพราะกลัวการลงโทษ

ขั้นที่ 2 ผลประโยชน์ของตนเป็นส่วนใหญ่ (Individualism and instrumental Purpose and exchange) อายุประมาณ 7-10 ปี เป็นขั้นที่คนเราจะทำสิ่งต่าง ๆ โดยคิดถึงคนอื่นขึ้นมาบ้าง แต่ก็เป็นไปเพราะหวังที่จะได้รับผลประโยชน์ตอบแทนในขณะเดียวกัน ก็เริ่มรู้จักตอบแทนผู้อื่นแบบเด็ก ๆ

จริยธรรมระดับกฎเกณฑ์ (Conventional Level) ประกอบด้วยการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมอีก 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 3 การยอมรับของกลุ่ม (Mutual Interpersonal Expectations Relationships and Interpersonal Conformity) อายุประมาณ 10-13 ปี เป็นขั้นที่คนเริ่มรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา และจะปฏิบัติตามตามที่กลุ่มเห็นว่าเหมาะสม แรงจูงใจที่จะประพฤติจริยธรรมขั้นนี้คือ การได้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น โดยเฉพาะกลุ่มที่ตนเกี่ยวข้องกับ

ขั้นที่ 4 ระเบียบของสังคม (Social System and Conscience) อายุประมาณ 13-16 ปี ขั้นที่คนหันเข้าหากฎเกณฑ์ กฎหมาย และระเบียบแบบแผนในสังคมแทนการทำในสิ่งที่คนเห็นชอบ โดยปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของสังคม จะเป็นไปในลักษณะที่ยึดมั่นอย่างเคร่งครัด ไม่ว่าจะเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม

จริยธรรมเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) ประกอบด้วยขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม 2 ขั้นคือ

ขั้นที่ 5 สัญญาสังคม (Social Contract) อายุประมาณ 16-25 ปี เป็นขั้นที่คนเรายังคงยึดถือกฎหมายหรือกฎเกณฑ์ของสังคม แต่ก็มีความคิดว่ากฎหมายหรือกฎเกณฑ์ดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ ถ้าเป็นความต้องการของคนส่วนใหญ่ และเป็นสิ่งที่ชอบด้วยเหตุผล

ขั้นที่ 6 คุณธรรมสากล (Universal Ethical Principle) อายุประมาณ 25 ปีขึ้นไป เป็นขั้นที่คนจะมีความสำนึกในหลักการต่าง ๆ ทางจริยธรรมที่เป็นอุดมคติสากล หลักจริยธรรมที่สำคัญที่สุดจะเกี่ยวข้องกับความยุติธรรม ความเสมอภาค และความภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ หลักการเหล่านี้อยู่ในระดับสูงกว่าค่านิยมทางสังคม ตลอดจนกฎหมายต่าง ๆ ทั้งหลายที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร (กิริติ ศรีวิเชียร, 2524 : 27)

5. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้แก่ ทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา ตามทฤษฎีของแบนดูรา การเรียนรู้ของมนุษย์ส่วนหนึ่งจะเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับโดยตรง และอีกส่วนหนึ่งจะเกิดจากการสังเกตตัวแบบ ซึ่งมี 3 ประเภท คือ ตัวแบบจริง ได้แก่ ตัวแบบซึ่งแสดงพฤติกรรมจริงให้เห็น ตัวแบบสัญลักษณ์ ได้แก่ ตัวแบบในโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หรือรูปภาพต่าง ๆ และตัวแบบสุดท้าย ได้แก่ คำบอกเล่าหรือการบันทึก ซึ่งจะปรากฏในรูปของคำพูดหรือข้อเขียนต่าง ๆ ผลจากประสบการณ์ตรงและสังเกตตัวแบบทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว จะทำให้เกิดการเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ทำให้สามารถคาดหวังได้ถึงวิธีที่จะนำผลที่พึงปรารถนาสู่ตน และในขณะเดียวกันก็มองเห็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงผลที่เลวร้ายต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินเช่นนี้ จะนำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่ทำพฤติกรรมต่าง ๆ และนำไปสู่การตั้งมาตรฐานการประพฤติสำหรับตนเอง ตลอดจนการควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามมาตรฐานนั้น (ชัยพร วิชชาวุธ, 2522 : 133)

6. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Theory) ผู้ที่เสนอทฤษฎีนี้ คือ Rath, Hamlin and Simon โดยใช้แนวคิดของทฤษฎีสัมพัทธวิทยา (Relativism) มีหลักการว่าความถูกต้องดีงามมิได้ขึ้นอยู่กับหลักการที่แน่นอน แต่จะแปรผันตามบุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ หลักการของทฤษฎีการกระจ่างค่านิยม จะไม่กำหนดจริยธรรมที่ปลูกฝัง มีการยอมรับการตัดสินใจ ความรู้สึก และค่านิยมที่เลือกแล้วของผู้เรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข โดยครูมีหน้าที่ในการปลูกฝังค่านิยม คือ การชี้แนะความเชื่อ ทศนคติ พฤติกรรม และความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการของกระบวนการของค่านิยมหรือไม่ คือ

1. เกิดจากการเลือกของตนอย่างอิสระหรือเปล่า
2. ได้พิจารณาทางเลือกอื่น ๆ หรือเปล่า
3. ได้พิจารณาผลของทางเลือกต่าง ๆ หรือเปล่า
4. มีความภูมิใจหรือยินดีในสิ่งที่ตนเลือกหรือเปล่า
5. จะยืนยันการตัดสินใจเลือกของตนอย่างเปิดเผยหรือไม่
6. จะทำตามที่ตนตัดสินใจเลือกหรือไม่
7. จะกระทำซ้ำอีกหรือไม่ (อาภรณ์ พุกมาน, 2544 : 132)

7. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้ คือ Skinner ทฤษฎีนี้ประยุกต์จากทฤษฎีการวางเงื่อนไขกรรมวิภาค (Operant Conditioning) ที่อธิบายหลักการเรียนรู้ว่า มนุษย์สามารถพัฒนาตนได้โดยอาศัยหลักการปรับพฤติกรรม ซึ่งการปรับพฤติกรรมในที่นี้หมายถึง การนำเอาหลักการพฤติกรรมมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นระบบในการเปลี่ยนพฤติกรรม ซึ่งกระบวนการปรับพฤติกรรมนี้สามารถใช้เปลี่ยนพฤติกรรมใด ๆ ในสภาพการณ์ใด ๆ ก็ได้ หลักการปรับพฤติกรรมจะเจาะจงเฉพาะกระบวนการเรียนรู้แบบการกระทำ อันเป็นการเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลกรรมที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก จะมีผลในการกำหนดถึงการแสดงพฤติกรรมของบุคคลนั้นในอนาคต

พฤติกรรมใดก็ตามที่บุคคลแสดงออก แล้วได้รับผลกรรมที่พึงพอใจ บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก หรือทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเกิดเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลกรรมที่พึงพอใจนั้นได้เปลี่ยนสภาพมาเป็นสิ่งเร้าที่แยกแยะได้ของบุคคลในอนาคต ผลกรรมชนิดนี้เรียกว่า ตัวเสริมทางบวก และการให้ตัวเสริมแรงทางบวกเรียกว่า การเสริมแรงทางบวก เช่น การที่สมชายเข้าเรียนตรงเวลา ครูให้คำชม (ตัวเสริมแรงบวก) ทำให้สมชายเข้าชั้นเรียนตรงเวลาทุกครั้ง การเสริมแรงทางบวกนั้นจะต้องมีเงื่อนไข 2 ประการ คือ

1. บุคคลนั้นจะต้องได้รับผลกรรมที่เขาพอใจ
  2. ความถี่ของพฤติกรรมจะต้องเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ
- การเสริมแรงทางบวก อาจทำได้โดยใช้ตัวเสริมแรงต่อไปนี้

1. ตัวเสริมแรงทางสังคม ได้แก่ การใช้ภาษาคำพูด และภาษาท่าทาง เช่น การใช้คำชม การพูดจายกย่อง การแสดงท่าทางยอมรับ หรือการแตะตัวที่ไหล่เบา ๆ เป็นต้น
2. เบี้ย วรรณา ได้แก่ การใช้แต้ม ดาวเบียร์ หรือคะแนน โดยที่แต้มดาว เบียร์ หรือคะแนนนั้น จะต้องสามารถนำไปแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่บุคคลนั้นพึงพอใจ
3. กิจกรรมที่พึงพอใจ ได้แก่ การเล่นเกม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่บุคคลนั้นพึงพอใจ เช่น ถ้านักเรียนทำการบ้านเสร็จเรียบร้อย ครูก็อนุญาตให้ไปเล่นเกมหรือกีฬา

(อาภรณ์ พุกมาน, 2544 : 136)

สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักจริยธรรม

ทฤษฎีที่อธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมมีหลายทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์

ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวว่า พัฒนาการของบุคลิกภาพในวัยเด็ก เป็นรากฐานของการพัฒนาการของบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ โดยมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับจากความต้องการให้ได้เป็น

ของตนเองเพื่อความพึงพอใจ เมื่อมีการปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกหรือบุคคลอื่น มีการปรับตัวให้สมดุลระหว่างความต้องการให้ได้เป็นของตนเองมาใช้หลักแห่งความเป็นจริง และพัฒนาพฤติกรรมโดยรับค่านิยมและมาตรฐานจริยธรรมของบิดามารดา จากเกณฑ์ที่พ่อแม่สอน หรือกำหนดเป็นพฤติกรรมที่พึงปรารถนา และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา โดยการเสริมแรงทางบวก

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

เป็นทฤษฎีที่นำเสนอโดย อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการสังเกตและเลียนแบบ ทั้งนักเรียนและสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญเท่าๆ กัน การเรียนรู้จึงเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะรับรู้สิ่งเร้าและสามารถกำหนดสัญลักษณ์ของสิ่งที่สังเกตเก็บไว้ในความจำและเรียกใช้ในขณะที่ต้องการแสดงให้เหมือนตัวแบบ โดยให้การเสริมแรงทางบวกแก่ผู้ที่มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ครูและผู้ปกครองจะเป็นตัวแบบที่ดี ที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม และการเรียนยังเกิดจากประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้นโดยตนเอง หรือเกิดจากการสังเกตพฤติกรรม และการอ่านสิ่งที่ผู้อื่นบันทึกไว้ด้วยวิธีการเรียนรู้หลายรูปแบบ ซึ่งทำให้นักเรียนรู้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 22)

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา

เพียเจต์ (Piaget) กล่าวว่า จริยธรรมเกิดจากแรงจูงใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมต้องมีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละกลุ่มบุคคล ผู้ที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมก็พัฒนาขึ้นตามลำดับ

เพียเจต์ ได้กล่าวว่าขั้นการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์ มี 3 ขั้น คือ

1. ขั้นก่อนจริยธรรม (ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 2 ปี) ยังไม่เกิดจริยธรรม แต่สามารถเรียนรู้จากประสาทสัมผัส และมีการพัฒนาทางสติปัญญาในขั้นต้น
2. ขั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุ 8-10 ปี) เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ใหญ่ มีการคิดก่อนปฏิบัติตามคำสั่ง ซึ่งในขณะแรกเริ่มจะไม่คำนึงถึงเหตุผลของคำสั่งนั้น
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน (อายุ 8-12 ปี) เกิดการยึดหลักแห่งตนหลังความคิดพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้นตามประสบการณ์ทางสังคม คลายความเกรงกลัวอำนาจภายนอก เริ่มมีความคิดเป็นของตนเองมากขึ้น

ทฤษฎีของเพียเจต์ทั้ง 3 ขั้นในการพัฒนาจริยธรรมนี้เป็นที่ยอมรับของนักการศึกษา และผู้ศึกษาแนวทางต่อมาก็คือโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก กล่าวว่า จริยธรรมของบุคคลจะแสดงออกในทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ในแต่ละระดับแบ่งออกเป็นขั้นย่อยๆ รวม 6 ขั้น คือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้อื่น แบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 อายุ 2-7 ปี การกระทำสิ่งใด คิดถึงตนเองเป็นหลัก กลัวการถูกทำโทษทางกาย

ขั้นที่ 2 อายุ 7-10 ปี การกระทำสิ่งใดคิดถึงผู้อื่นบ้าง แต่การกระทำมุ่งหวังรางวัลเป็นสิ่งตอบ

แทน

ระดับที่ 2 ระดับตามเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามเกณฑ์ของกลุ่มย่อยๆ ของตน หรือทำตามกฎหมายหรือศาสนา

ขั้นที่ 3 อายุ 10-13 ปี เริ่มทำตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของคนอื่น

ขั้นที่ 4 อายุ 13-16 ปี มีการปฏิบัติตนเป็นไปตามกฎเกณฑ์ กฎหมาย หรือระเบียบของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ หมายถึงการตัดสินใจขัดแย้งต่างๆ ด้วยการนำมาพิจารณาแล้วตัดสินใจไปตามความสำคัญ

ขั้นที่ 5 อายุ 16-25 ปี เริ่มเห็นความสำคัญของกฎหมาย ทำตามคำมั่นสัญญาและข้อตกลงระหว่างบุคคล

ขั้นที่ 6 อายุ 25 ปีขึ้นไป ยึดอุดมคติสากล สิ่งที่ดีว่าถูกต้องจะเป็นเรื่องสำนึกของแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่บนฐานความคิดที่ถูกต้องหรือเหมาะสมในการนำไปใช้กับทุกคน

โคลเบอร์ก เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามลำดับขั้น จากขั้นที่ 1 ผ่านไปตามลำดับถึงขั้นที่ 6 บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ แต่ต่อมาเมื่อได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ๆ หรือสามารถเข้าใจประสบการณ์เก่าๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและการให้เหตุผล ทำให้การให้เหตุผลในขั้นที่สูงขึ้น การพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลไม่จำเป็นต้องไปถึงขั้นสูงสุด อาจจะหยุดชะงักในขั้นใดขั้นหนึ่งก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญาและประสบการณ์ทางด้านสังคมของบุคคลนั้น

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับเงื่อนไขในการทำความดีหรือพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ พวกหนึ่งเห็นว่า ถึงแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคลหรืออีกนัยหนึ่งว่า คนเรานั้นมิได้ดีหรือชั่วโดยสิ้นเชิงมาแต่กำเนิด จิตใจอยู่ในสภาวะกลาง ๆ พร้อมทั้งจะรับเงื่อนไขปัจจัยผลักดันให้ผู้นั้นเป็นคนดีหรือชั่ว แต่อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่า ความพร้อมที่จะมีความเจริญเติบโตทางจิตใต้นั้นอยู่ในบุคคลตั้งแต่เกิดมาแล้ว มีจิตใจบริสุทธิ์มาตั้งแต่กำเนิด เมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของเขาจะเริ่มสำแดงตัวอย่างเด่นชัด และพัฒนาการไปตามวิถีทางที่ดีขึ้น

เพียเจท์ ได้แบ่งขั้นการพัฒนาการทางจริยธรรมเป็น 3 ขั้น ตามการใช้เหตุผลของเด็ก ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม เริ่มตั้งแต่แรกเกิดจนถึงสองขวบ เด็กขั้นนี้ยังไม่มีความสามารถรับรู้ถึงเวดล้อมอย่างละเอียด มีความต้องการทางกาย ต้องการตอบสนองต่อความอยาก โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด เมื่อพูดได้ก็จะเริ่มรับรู้สภาพและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น
2. ขั้นยึดคำสั่ง เด็กอายุ 2-8 ปี จะเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนจะต้องทำตาม
3. ขั้นยึดหลักแห่งตน เด็กอายุ 8-10 ปี มีการพัฒนาทางสติปัญญาและประสบการณ์เพิ่มขึ้น การยึดคำสั่งหรือเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะกลายเป็นความเชื่อมโยงหาเหตุผล ความเป็นไปได้ กับความเป็นไปไม่ได้ ความถูกต้องยุติธรรม

ชัยพร วิชชาวุธ (2522 : 114) กล่าวแสดงความคิดเห็นไว้ในบทความเรื่อง แนวทางพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ตอนหนึ่งว่า “นักทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมไม่เชื่อว่า การพัฒนาการทางจริยธรรมจะเป็นลำดับขั้นที่แน่นอนตายตัวตามที่เสนอโดยเพียเจท์และโคลเบอร์ก เพราะการเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การตัดสินใจถูกผิดของการกระทำ แม้จะเริ่มต้นเรียนรู้จากกฎเกณฑ์ง่าย ๆ ไปสู่กฎเกณฑ์ที่ยากขึ้น และเริ่มจากการใช้เกณฑ์เดียวไปสู่หลาย ๆ เกณฑ์พร้อมกัน แต่เกณฑ์ที่เรียนรู้และใช้ตัดสินใจทางจริยธรรมไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับแน่นอนตายตัว การเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์การตัดสินใจทางจริยธรรมของเด็กในแต่ละวัย จึงมีความหลากหลายเกินกว่าจะจัดให้อยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งแม้ในเด็กคนเดียวกัน กฎเกณฑ์ที่ใช้ตัดสินใจก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพต่าง ๆ ทำให้ยากที่จะจัดให้อยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งเพียงขั้นเดียว”

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524 : 110) กล่าวถึงการให้คุณค่าทางจริยธรรมหรือประเมินคุณค่าความประพฤติว่า จริยธรรมเป็นเรื่องความดีในแง่การปฏิบัติอันก่อให้เกิดความสุข ความมีระเบียบเรียบร้อยทางสังคม ส่วนจริยศาสตร์เป็นเรื่องความดีในแง่ความคิด หลักทฤษฎีหรือปรัชญา จริยศาสตร์และจริยธรรมสัมพันธ์กันมาก ตามหลักจริยศาสตร์ ความดีทางจริยธรรมไม่ใช่เรื่องข้อเท็จจริง แต่เป็นการให้คุณค่าทางจริยธรรมหรือประเมินคุณค่าความประพฤติ มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินความดีต่าง ๆ กัน คือ Kant นักปรัชญาชาวเยอรมันถือว่า หลักในการตัดสินความดี ความชั่ว อยู่ที่เจตนาในการกระทำ คนที่ทำด้วยเจตนาดีเป็นคนดี ส่วนผลที่ออกมาเป็นเรื่องความบังเอิญ ส่วน Benther นักปราชญ์ชาวอังกฤษถือว่า มาตรการวัดความดีความชั่วอยู่ที่กระทำแล้วให้ความพึงพอใจแก่เรามากน้อยเพียงใด และ Jhon Staurt Mill นักปราชญ์ชาวอังกฤษมีความเห็นเกี่ยวกับการตัดสินความดีว่า “การตัดสินความถูกความผิด อยู่ที่การกระทำแล้วเกิดอะไรขึ้น ให้ความสุขแก่คนส่วนใหญ่ หรือให้ความทุกข์แก่คนส่วนใหญ่”

5. ทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีนี้ใช้เป็นทฤษฎีที่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของบุคคล โดยเฉพาะประเพณีและค่านิยมต่าง ๆ ภายในสังคม บุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมจากสิ่งแวดล้อมและสังคมมาตั้งแต่เกิด สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมทางสังคมได้แก่ จารีตประเพณี ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ จะเป็นสิ่งสำคัญที่กำหนดเงื่อนไขทางสังคมให้เด็กประพฤติปฏิบัติตั้งแต่เกิด เงื่อนไขทางสังคมเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในสังคมนั้นๆ พ่อแม่และผู้ใหญ่จะเป็นผู้ถ่ายทอดให้เด็กถึงแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนภายในสังคม ซึ่งเน้นความถูกผิดชั่วดี ถึงแม้บุคคลจะไม่มีจริยธรรมหรือความต้องการทางจริยธรรมตั้งแต่เกิด แต่เมื่อโตขึ้นก็ต้องมีจริยธรรมและพฤติกรรมไปตามแนวโครงสร้างทางวัฒนธรรมของสังคมนั้น นอกจากนี้ ดีไรท์ (D. Wright) เชื่อว่า สังคมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคล กลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ เป็นบ่อหลอมจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้น เด็ก ๆ จะเรียนรู้สิ่งที่ดีที่เลวจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยขบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่น่าเคารพรัก จนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นหลักปฏิบัติตนเองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเป็นผู้มีจริยธรรมสูง เด็กจะเลียนแบบและจะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงไปด้วย นอกจากนี้นักทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมหลายท่านเชื่อว่า การพัฒนาจริยธรรมจะเกิดขึ้นในช่วงแรกของมนุษย์ คือในช่วงสิบปีแรก จะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลงในช่วงหลัง ๆ ของชีวิต แม้ว่านักทฤษฎีบางคนจะยอมรับการผันแปรทางสังคมและสถานการณ์ในชีวิต อาจมีผลให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงทางจริยธรรมในวัยผู้ใหญ่ได้ก็ตาม ดังนั้นตามแนวคิดนี้กลุ่มบุคคลที่รับผิดชอบในการปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เด็กมากที่สุดคือ สมาชิกในครอบครัวของเด็กเอง โรงเรียนอนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา นอกจากนี้ยังมีสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ (มลฑา กระจวีพันธ์, 2550 : 36)

2.4 คุณลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรม 10 ด้าน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงความสำคัญของจริยธรรมต่อการจัดการศึกษาไว้หลายประเด็นดังต่อไปนี้ หมวด 1 บททั่วไป จุดมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 ได้บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 มาตรา 24 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา” ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47-51 มีสาระสำคัญว่า “ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การจัดการศึกษาจะต้องมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ

และตัวบ่งชี้ 3 ด้าน คือมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 3 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ กล่าวคือ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนจบการศึกษาแล้วจะต้องเป็นคนที่มีความคุณธรรมจริยธรรม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จริยธรรมจากองค์ประกอบทางจริยธรรมของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 10 ด้าน ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเมตตา กรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ การประหยัด ความสามัคคี และความรับผิดชอบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความใฝ่รู้

รุจิรี ภูสาระ (2541 : 3) ได้กล่าวว่า ความใฝ่รู้ หมายถึง “ความมุ่งหวังความปรารถนาที่จะแสวงหาความรู้และได้รับความรู้ในสิ่งต่าง ๆ ที่ตนยังไม่รู้อย่างสม่ำเสมอ คนที่มีนิสัยใฝ่รู้มักชอบซักถาม จดบันทึก หรืออ่านหนังสืออยู่เป็นประจำ และสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ”

- 1.1 คุณลักษณะของคนที่มีความใฝ่รู้มีดังนี้ ช่างสังเกตสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว ชอบศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ ชอบอ่านหนังสือ ฟังข่าวสาร และสะสมภาพที่เกี่ยวกับความรู้ ชอบประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่เสมอ มักสงสัย ชอบซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ สิ่งที่พบเหตุ และเรื่องราวต่าง ๆ ขยันมานะบากบั่น และมีความสนุกสนานในการเรียนและการทำงาน
- 1.2 หลักและวิธีการแสวงหาความรู้ มีดังนี้ ฝึคนิสัยให้เป็นคนรักการอ่าน ฝึคนิสัยให้เป็นคนรักการฟัง โดยฟังอย่างมีสมาธิ และคิดไตร่ตรอง ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ ถามผู้รู้เมื่อมีข้อสงสัย ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น พยายามหาทางแก้ปัญหาลักษณะต่าง ๆ และจดบันทึก
- 1.3 ประโยชน์ของการใฝ่รู้ มีดังนี้ เป็นคนทันต่อเหตุการณ์ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ได้รับการยกย่องนับถือจากคนทั่วไป ประสบความสำเร็จในการเรียน การทำงาน และไม่เป็นเครื่องมือของคนอื่น

2. ความขยันหมั่นเพียร

สุพัตร สุภาพ (2525 : 25) ได้กล่าวว่า “ความขยันหมั่นเพียร หมายถึง การไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ทั้งปวง ต่อความยากลำบากทั้งปวง และมีความมานะอดทน”

กมล ภูประเสริฐ (2542 : 24) ได้กำหนดลักษณะของพฤติกรรมความขยันหมั่นเพียรไว้ว่า “การปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ ทำหน้าที่ให้เรียบร้อย ไม่คั่งค้าง การปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทน และตั้งใจ การช่วยเหลืองานผู้อื่นด้วยความเต็มใจ การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ความสนใจ กระตือรือร้นในสิ่งต่าง ๆ และในกิจกรรมที่ตนมีส่วนร่วม”

3. ความอดทน

กรมวิชาการ (2535 : 156) ได้กล่าวว่า “ความอดทน บางทีบุคคลอาจจะได้รับการกระทบกระทั่งจากผู้อื่นที่แสดงกริยาอาการไม่งาม เป็นเพราะบุคคลผู้นั้นไม่อาจข่มใจของเขาได้ บุคคลอีกผู้หนึ่งก็จะต้องข่มใจของเขาได้ ไม่แสดงความโกรธตอบนั่นเอง

3.1 ลักษณะของผู้ที่มีความอดทน

- เป็นผู้มีอารมณ์คลั่น ต่อทุกสภาวะได้ดี
- เป็นผู้ไม่คร่ำครวญ ใจร้าย ข่มใจไม่ให้โกรธได้
- เป็นผู้ไม่ผูกน้ำตาให้แก่ใคร ไม่ก่อกวนข่มขู่ผู้อื่นเดือดร้อน
- เป็นผู้มีจิตใจสดชื่นแจ่มใสอยู่เสมอ

3.2 ประเภทความอดทน ประกอบด้วย

- ทนตรากตรำ คือมีความอดทนต่อความหนาว ความร้อน ลมแดด อดทนต่อสัมผัสแห่ง เหลือบ ยุง รื่น และสัตว์เลื้อยคลานต่าง ๆ เพื่อมุ่งที่จะประกอบกิจการเป็นใหญ่ ย่อมเป็นปัจจัยในการทำงานสำเร็จ ได้ทรัพย์สมบัติยศศักดิ์ชื่อเสียง เป็นผลบำรุงตนและหมู่คณะให้มีความเป็นอยู่อย่างสุขสงบ

- ทนลำบาก คือ มีความอดทนต่อทุกขเวทนา ไม่แสดงอาการทูลนทูลราย ย่อมเป็นปัจจัยมิให้เสียสติ ทนเจ็บใจ คือ มีความอดทนต่อการหมิ่นประมาท เสียดสี มีใจหนักแน่นมั่นคง ย่อมเป็นปัจจัยมิให้ประพฤติดีดพลั้งด้วยกำลังโทสะ สกัลดันกาย วาจา มิให้แสดงอาการที่ไม่ดีไม่งาม ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอับอาย”

4. ความซื่อสัตย์สุจริต

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 125) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ ไว้ว่า “ประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดและไม่หลอกลวง หรือคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตน”

วิสุทธิ ขวัญพุกฤษ (2523 : 16) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า “ลักษณะพฤติกรรมหรือความรู้สึกของบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตนตามกฎหมายที่กำหนด ไม่ทุจริต หรือประพฤติชอบ รับผิดชอบต่อหน้าที่ ตรงต่อเวลา ยุติธรรม และเกรงกลัวบาป”

บุญมี แทนแก้ว (2539 : 41) ได้แบ่งความซื่อสัตย์ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง การมีหิริโอตตปปะ รู้จักละอายตนเอง ไม่กล้าทำในสิ่งที่ไม่ซื่อสัตย์ แม้ว่าจะไม่มีใครรู้เห็น เป็นการทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล

2. ความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน ได้แก่ การมีความซื่อตรง เทียงธรรม ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น หรือแสวงหาผลประโยชน์ในทางที่ไม่ชอบ

3. ความซื่อสัตย์ต่อเพื่อนฝูง เป็นคุณสมบัติของเพื่อนที่ดี มีความซื่อตรง และปรารถนาดีต่อเพื่อน ไม่คดโกง หรือคิดทรยศหักหลังเพื่อน

5. ความมีระเบียบวินัย

รุจิรี ภูสาระ (2541 : 11) ได้กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง “ความสามารถในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ หรือข้อบังคับของคนในกลุ่ม วิธีปฏิบัติตนให้เป็นคนมีระเบียบวินัย ตอนเช้าสามารถตื่นนอนได้เองโดยไม่มีคนปลุก มาโรงเรียนทันเข้าแถวเคารพธงชาติ ไม่กลับบ้านก่อนโรงเรียนเลิก แต่งกายถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน ช่วยงานโรงเรียนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เข้าแถวซื้ออาหารตามลำดับก่อนหลัง รับประทานอาหารในช่วงเวลาที่โรงเรียนกำหนด โดยสารรถประจำทางโดยไม่แย่งกันขึ้น เข้าแถวเรียงลำดับก่อนหลัง ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือสะพานลอย และทิ้งขยะลงในถังรวมทั้งดูแลสาธารณสมบัติ”

พยุหศักดิ์ สนเทศ (2533 : 33) ได้กล่าวว่า ความมีระเบียบวินัย หมายถึง “การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง เหมาะสม กับจรรยาบรรณ ข้อบังคับ ข้อตกลง กฎหมาย และศีลธรรม ครูพลศึกษาจะต้องปลูกฝังให้นักเรียนตั้งแต่การแต่งกายอย่างมีระเบียบ ถูกต้อง ที่โรงเรียนกำหนดไว้ รักษาความสะอาดของสถานที่เรียน อุปกรณ์ และสนามกีฬา เชื่อฟังคำสั่ง ระเบียบที่ครูกำหนด ปฏิบัติตามกฎ กติกากีฬาที่เล่น รู้จักการเข้าแถว การเดิน การวิ่ง อย่างเป็นระบบหมู่พวก ใ้ชาวาอย่างสุภาพเรียบร้อย ทั้งในและนอกสนามกีฬา รู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบที่ติงาม ถึงแม้จะได้รับการช่วยยอกจากสิ่งเร้าภายนอกต่าง ๆ นานา ก็ตาม”

6. ความเมตตากรุณา

แปลก สนธิรักษ์ (2532 : 59) กล่าวว่า ความเมตตากรุณา หมายถึง “เมื่อตนได้รับความสุข สำราญแล้ว ก็ต้องการให้ผู้อื่นได้รับบ้าง เป็นการแสดงอัธยาศัยใจกว้างต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เป็นความคิดของบุคคลที่เกื้อกูลกัน กรุณา คือความปรารถนาจะให้เขาพ้นทุกข์ เมื่อคนอื่นได้รับความทุกข์ ก็หวั่นใจไปด้วย หาทางช่วยเหลือเขาให้พ้นทุกข์”

รุจิรี ภูสาระ (2541 : 32) กล่าวว่า “เมตตา คือ ความรัก ความปรารถนาดี ต้องการช่วยเหลือ ให้ทุกคนประสบแต่ความสุข ความเจริญ กรุณา คือความสงสาร ต้องการช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ และมีวิธีปฏิบัติตนให้เป็นคนเมตตากรุณา โดยไม่ทำร้ายหรือรังแกคนหรือสัตว์ ให้ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความทุกข์ ถ้าเราพอจะช่วยเหลือได้ก็ยินดีที่จะช่วยเหลือ ใช้คำพูดอ่อนหวาน ปลอดภัย โลกใจผู้ที่มีความทุกข์ให้ผ่อนคลาย ช่วยเหลือ และปลอดภัยผู้ที่ป่วยให้มีกำลังใจต่อสู้กับโรคร้ายไข้เจ็บ”

7. ความกตัญญูกตเวทิต

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 6) ให้ความหมาย กตัญญูกตเวทิต ว่า “กตัญญู หมายถึง รู้อุปการะที่ท่านทำไว้ การรู้คุณท่าน กตเวทิต หมายถึง การสนองคุณท่าน ประกาศคุณท่าน การตอบแทนผู้มีอุปการะ”

กระทรวงศึกษาธิการ (2535 : 44) ให้ความหมายของความกตัญญูกตเวทิต ไว้ในคู่มือครูจริยศึกษา ว่า “กตัญญู แปลว่า ผู้อุปการะที่คนอื่นกระทำแก่ตน หมายถึง ผู้ที่รู้คุณคน คือได้รับอุปการะช่วยเหลือจากผู้อื่น ก็ซาบซึ้งในพระคุณของท่านผู้นั้น และจดจำพระคุณของท่านผู้นั้น กตเวทิต แปลว่า การประกาศบุญคุณที่ท่านมีแก่ตน ให้ปรากฏแก่ผู้อื่น ซึ่งประกาศบุญคุณ หมายถึง การทดแทนคุณและแสดงความยกย่องนับถือต่อผู้มีพระคุณ”

รุจิรี ภู่อาระ (2541 : 20) กล่าวว่า กตัญญู หมายถึง “ การรู้สึกสำนึกในบุญคุณหรือความดีของคน ๆ นั้น กตเวทิต หมายถึง การตอบแทนบุญคุณต่อผู้มีพระคุณ วิธีปฏิบัติตนเพื่อแสดงถึงความกตัญญูกตเวทิต คือเชื่อฟังคำสอนของพ่อแม่ ครูอาจารย์ และญาติผู้ใหญ่ ช่วยกิจการของผู้มีพระคุณและคอยรับใช้ท่านเมื่อมีโอกาส ระลึกถึงพระคุณของท่านเมื่อถึงวันสำคัญ ควรมากราบอวยพรท่าน เพราะทำให้ท่านชื่นใจ แสดงว่าเรายังระลึกถึงท่านอยู่ แสดงความยกย่องนับถือท่านด้วยความจริงใจ ไม่ลบหลู่ดูหมิ่น”

8. การประหยัด

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 511) ให้ความหมายของการประหยัด ไว้ว่า “การยับยั้ง ระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแก่พอควรแก่ฐานะ”

สมบุญรณ์ ศาสดาชีวิน (2525 : 19) ให้ความหมายของการประหยัดว่า หมายถึง “การรู้จักใช้ทรัพย์สิน เวลา ทรัพยากร ทั้งส่วนตนและสังคม ตามความจำเป็นให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด”

8.1 ลักษณะของการประหยัด มีรายละเอียดดังนี้

- การประหยัดเงิน หมายถึง การรู้จักวางแผนการใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เหมาะสมกับรายรับ มีการออม ยับยั้งความต้องการของตน อันมีผลให้ใช้เงินที่มีอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม พอควร ตัดสินใจโดยใช้เงินคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่า ความจำเป็น

- การประหยัดเวลา หมายถึง การรู้จักวางแผนใช้เวลาของตน และใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด เช่น การเดินทางไปโรงเรียน เดินทางกลับบ้าน ใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียน ทำแบบฝึกหัด ทบทวนบทเรียน หากความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาในการทำธุรกิจส่วนตัว ใช้เวลาในการพักผ่อน ทำงานอดิเรก ช่วยเหลืองานบ้าน ชุมชน และสังคม

- การประหยัด สิ่งของเครื่องใช้ หมายถึง การรู้จักใช้สิ่งของเครื่องใช้ทั้งส่วนตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด รักษาซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้ใช้งานได้อยู่เสมอ

8.2 แนวทางในการปฏิบัติตนด้านการประหยัด มีดังนี้

- มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการบริโภค ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด คำนึงถึงฐานะเศรษฐกิจก่อนจ่ายเงิน รู้จักใช้ ดูแล รักษา และบูรณะทรัพย์สินของตน และส่วนรวม วางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ มีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร”

9. ความสามัคคี

รุจิร ภู่อาระ (2541 : 26) กล่าวว่า ความสามัคคี หมายถึง “ความร่วมมือร่วมใจกันหรือความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ในการร่วมมือร่วมใจกันเพื่อให้งานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และมีวิธีการปฏิบัติตนเพื่อสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ โดยช่วยงานในหมู่คณะด้วยความเต็มใจ เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักการแบ่งหน้าที่ในกลุ่ม มีการเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน”

อารมณ วัฒนจิตร และวัชร บุณณสิงห์ (2543 : 43)ให้ความหมายของความสามัคคี ไว้ว่า “ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมกันทำกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว โดยแสดงพฤติกรรมปรับตนให้เข้ากับผู้อื่น ได้ดี รับผิดชอบต่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจการส่วนรวม เป็นผู้ประสานความสามัคคี ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา รักหมู่คณะ มีใจหวังดี และช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ไม่ผิดศีลธรรม และมองคนอื่นในแง่ดีเสมอ”

10. ความรับผิดชอบ

รุจิร ภู่อาระ (2541 : 27) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ ไว้ว่า “ความรับผิดชอบ หมายถึง ความพอใจ ความตั้งใจที่จะทำงาน และติดตามผลงานที่ได้ทำไปแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เป็นผลสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ยอมรับในสิ่งที่ตนกระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสียโดยแสดงออกในรูปของการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติงานด้วยความระมัดระวังอย่างมีจุดหมาย”

ชำนาญ นิสารัตน์ (2524 : 40) ให้ความหมายของความรับผิดชอบ ไว้ว่า ความรับผิดชอบ คือ “การยอมรับและสำนึกในการกระทำของตน ยอมรับผลของการกระทำด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าจะเป็ผลดีหรือผลร้าย ไม่ว่าจะถูกหรือผิด ไม่ปัดความรับผิดชอบไปให้ผู้อื่น พร้อมทั้งจะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดผลดีขึ้น”

มลฑา กระวีพันธ์ (2550 : 24) ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความรับผิดชอบ หมายถึง “ความสนใจ ความตั้งใจที่จะปฏิบัติภารกิจในหน้าที่ของตนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้วยความเพียรพยายาม และยอมรับผลแห่งการกระทำของตนด้วยความเต็มใจไม่ว่าจะเป็นผลดีหรือผลร้าย รวมทั้งพยายามที่จะปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น”

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มลทา กระจวีพันธ์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนเสาชิงวิทยา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนโรงเรียนเสาชิงวิทยา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีการปฏิบัติตามหลักจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ พบว่า ด้านความกตัญญูกตเวที ด้านความเมตตากรุณา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอดทน และด้านความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความรับผิดชอบ ด้านความขยันหมั่นเพียร ด้านความประหยัด และด้านความใฝ่รู้ อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมพัฒนาการปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเสาชิงวิทยา อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าปัญหาที่สำคัญคือ อุปนิสัยส่วนตัวเป็นเด็กคือและเอาแต่ใจตนเอง รองลงมาเพื่อนชักชวน ส่วนข้อเสนอแนะ อันดับแรกคือ ควรจัดกิจกรรมเข้าค่ายจริยธรรมในโรงเรียนทุกชั้นเรียนและรองลงมาคือพ่อแม่และคุณครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน

ชูพงศ์ สุวรรณ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ และความอดทน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง การเปรียบเทียบจริยธรรมจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อทุกด้านอยู่ในระดับสูง นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ เปรียบเทียบตามตัวแปรเพศ ชั้นปี ที่ศึกษา และสาขาวิชาที่ศึกษา ดังนี้ นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง และความรับผิดชอบต่อการศึกษาเล่าเรียน นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง และความรับผิดชอบต่อสังคม นักศึกษาที่ศึกษาขณะที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านความ

รับผิดชอบต่อตนเองและการกระทำของตนเอง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อสถาบัน และความรับผิดชอบต่อสังคม

สุมาลี สุจินดา (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี ตามจริยธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความเมตตากรุณา ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความสามัคคี ด้านความอดทน ด้านความประหยัด และด้านความเสียสละ ผลการวิจัยพบว่า จริยธรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขนแห่งจันทบุรี ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเปรียบเทียบจริยธรรมตามความคิดเห็นของผู้ปกครองและครู ด้านความเมตตากรุณา ความสามัคคี ความอดทน ความเสียสละและโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และความประหยัดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง จริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กรุงเทพมหานคร พบว่า การเรียงลำดับกิจกรรม 10 ด้านของอาจารย์และนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน ส่วนคะแนนจริยธรรมไม่มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และอาจารย์มัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิงและเพศชายมีคะแนนจริยธรรมด้านความสามัคคีแตกต่างกัน โดยอาจารย์เพศหญิงมีคะแนนจริยธรรมสูงกว่าเพศชายที่สังกัดประเภทโรงเรียนต่างกัน มีคะแนนความรับผิดชอบต่อความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความสามัคคี และคะแนนรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเพศหญิงและเพศชายมีคะแนนจริยธรรมรายด้านและจริยธรรมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และนักเรียนที่สังกัดประเภทโรงเรียนแตกต่างกันมีคะแนนจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความเคารพต่อกฎหมายบ้านเมือง ความยุติธรรม ความเสียสละ ความสามัคคี และคะแนนจริยธรรมรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สำหรับระดับจริยธรรมของอาจารย์มัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และระดับจริยธรรมรวมทุกด้านของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับพอใช้

สุมณฑา แก่นกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร ใน 13 องค์ประกอบ พบว่า ระดับจริยธรรมของนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบพบว่า จริยธรรมด้านความใฝ่รู้ ความอดทน ความประหยัด ความเมตตากรุณา ความยุติธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนจริยธรรมด้านความขยันหมั่นเพียร ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความกตัญญูกตเวที ความตรงต่อเวลา ความสามัคคี ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบจริยธรรมจำแนกตามเพศ ด้านความใฝ่รู้ ความสามัคคี ความยุติธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ด้านความซื่อสัตย์ ความมี

ระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความกตัญญูทเวที ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านความประหยัด ความ เสียสละ ความตรงต่อเวลา ความขยันหมั่นเพียรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย จริยธรรมของเพศหญิงสูงกว่าเพศชาย ส่วนด้านความอดทนนักเรียนมีจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

กัลยา ศรีปาน (2542:บทคัดย่อ)ทำการศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ จำนวน 182 คน ผลการวิจัย พบว่า ระดับคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนบุญเลิศอนุสรณ์ โดยภาพรวมองค์ประกอบด้านความใฝ่รู้ ด้านการประหยัด ด้านความเสียสละ ด้านความเมตตากรุณา ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความสามัคคี อยู่ ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านความขยัน ความมีระเบียบวินัย ด้านความกตัญญูทเวที ด้านความ เป็นผู้มีวัฒนธรรม และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความอดทน ด้าน ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม อยู่ในระดับน้อยนอกจากนั้นยังพบว่า นักเรียนหญิงมีคุณธรรม จริยธรรมแตกต่างจากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยนักเรียนหญิงจะมีคุณธรรมจริยธรรม มากกว่านักเรียนชาย และนักเรียนที่ระดับชั้นต่างกันก็มีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ ระดับ .05 โดยนักเรียน

รัชชชัย ชัยจิราชากุล (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาคูณสมบัติของค่านิยมพื้นฐาน ทางด้านจริยธรรมของคนไทย ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมทางด้านจริยธรรมของคนไทยมีความสำคัญ ลดหลั่นกันไปตามลำดับ ดังนี้ 1. ความกตัญญู 2. การมีวินัยในตนเอง 3. ความซื่อสัตย์ 4. การยึดหลักการ 5. การรู้จักตอบแทนคุณ 6. ความเสียสละ 7. มีน้ำใจเมตตา 8. การตรงต่อเวลา 9. การฟังพวาอาศัยกัน 10. การยึดตัวบุคคล ส่วนที่เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมสรุปได้ว่า ควรแก้ไขปัญหายจริยธรรมโดยมุ่งทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ตั้งแต่ครอบครัว จากนั้นโรงเรียนควรสอนหรือปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชนโดย สอดแทรกไว้ทุกเรื่องเมื่อมีโอกาสใช้หลาย ๆ วิธี และครูทุกคนควรจะได้รับผิดชอบในการสอนจริยธรรม

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่พึงประสงค์ของ สังคม จริยธรรมจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข หากทุกคนในสังคมมีจริยธรรมคือ ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม รู้ว่าสิ่งใดควรปฏิบัติหรือไม่ควรปฏิบัติ จริยธรรมเป็นสิ่งที่สามารถปลูกฝัง ให้เกิดขึ้นได้จากบุคคลแวดล้อมและสังคม เช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครูอาจารย์ สื่อมวลชน และ สภาพแวดล้อมในสังคม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดจริยธรรมของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์จะเลียนแบบ และปฏิบัติตามที่บุคคลใกล้ชิดและสังคมปลูกฝัง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เรื่อง การศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและกลุ่มที่ 2 มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรม จำนวน 10 ด้าน รวม 45 ข้อย่อย ได้แก่ ความใฝ่รู้ ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความกตัญญู กตเวทิตะ การประหยัด ความสามัคคี และความรับผิดชอบ

3. การดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือและหาประสิทธิภาพเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามจริยธรรม จำนวน 1 ชุด มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลของนักศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรม จำนวน 10 ด้าน รวม 45 ข้อย่อย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของจริยธรรม โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ คือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาคุณภาพด้านเนื้อหา แล้วนำไปหาประสิทธิภาพ โดยนำไปทดลองกับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือคือ ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์) และความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค
2. วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากแบบสอบถาม
2. เปรียบเทียบคะแนนจริยธรรมของนักศึกษาทั้งสองกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ปราบกฏผลดังนี้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและกลุ่มที่ 2 มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน

ผลจากการดำเนินการวิจัย

ตารางที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มี
ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	6	20
หญิง	24	80

ตารางที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มี
ภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	7	23.34
หญิง	23	76.67

ตารางที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มี
ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
17 ปี	-	-
18 ปี	21	70
19 ปี	7	23.34
20 ปี	2	6.67
21 ปี	-	-

ตารางที่ 4 ผู้ตอบแบบสอบถาม นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
17 ปี	-	-
18 ปี	14	46.67
19 ปี	12	40
20 ปี	2	6.67
21 ปี	2	6.67

เกณฑ์ การให้คะแนนของแบบสอบถามจริยธรรม

ให้นำน้ำหนักคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
มาก	ให้ 4 คะแนน
ปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
น้อย	ให้ 2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมายของจริยธรรม โดยใช้เกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	ปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	น้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร

ข้อ	จริยธรรม	n =30		การแปล ความหมาย
		X	S.D.	
	ความใฝ่รู้			
1.	นักศึกษามีสมาธิ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน	3.77	0.73	มาก
2.	นักศึกษามีการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	3.3	0.70	ปานกลาง
3.	นักศึกษาติดตามข่าวสารบ้านเมืองและความรู้รอบตัว	3.83	0.83	มาก
	ความขยันหมั่นเพียร			
4.	นักศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ทำการบ้าน	3.6	0.67	มาก
5.	นักศึกษาทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง	3.73	0.91	มาก
6.	นักศึกษใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.73	0.69	มาก
7.	นักศึกษามีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	3.97	0.76	มาก
	ความกตัญญูกตเวที			
8.	นักศึกษาศุภคณาสุภาพกับพ่อแม่	4.17	0.59	มาก
9.	นักศึกษาคดูแล ปรนนิบัติพ่อแม่	4.03	0.61	มาก
10.	นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เช่น ทำงานบ้าน	3.83	0.83	มาก
11.	นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่	2.9	1.32	ปานกลาง
12.	นักศึกษาเชื่อฟังและแสดงกิริยาขอมรับเมื่อพ่อแม่ตักเตือน	4.07	0.69	มาก
13.	นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลืออาจารย์และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ	4.03	0.72	มาก
	ความอดทน			
14.	นักศึกษาสามารถข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทुरายเมื่อเจ็บป่วย	3.47	0.86	ปานกลาง
15.	นักศึกษามีความอดทน อดทนต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยได้	3.53	0.78	มาก
16.	นักศึกษามีความอดทน ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ	3.57	1.04	มาก
17.	นักศึกษาสามารถระงับใจได้ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น	3.27	0.94	ปานกลาง

	ความรับผิดชอบ			
18.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระของผู้อื่น	4	0.64	มาก
19.	นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์	4.23	0.86	มาก
20.	เมื่อทำผิด นักศึกษามีความกล้าหาญยอมรับผิด	4.13	0.57	มาก
21.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ตั้งใจเรียน	3.73	0.87	มาก
22.	นักศึกษามีความตรงต่อเวลา	3.27	0.91	ปานกลาง
23.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม	3.77	0.63	มาก
	ความมีระเบียบวินัย			
24.	นักศึกษปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด เช่น แต่งกายถูกระเบียบของสถานศึกษา	3.43	0.90	มาก
25.	นักศึกษาเข้าแถวในการใช้บริการต่างๆ	4	0.74	มาก
26.	นักศึกษาข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย	3.23	0.82	ปานกลาง
27.	นักศึกษาทิ้งขยะลงในถัง คูแลสาธารณสมบัติ	3.87	0.78	มาก
	ความซื่อสัตย์ สุจริต			
28.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ไม่ทุจริต รู้จักละอายตนเอง เกรงกลัวบาป	4.17	0.75	มาก
29.	นักศึกษามีสัจจะ ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล โกหก	3.9	0.66	มาก
30.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานซื่อตรง เทียงธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.2	0.66	มาก
31.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลังทรยศเพื่อน	4.3	0.70	มาก
	ความประหยัด			
32.	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่าและความจำเป็น	3.67	0.84	มาก
33.	นักศึกษายใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ให้มา มากน้อยเพียงไร	3.57	0.73	มาก
34.	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	3.7	0.70	มาก

35	นักศึกษารู้จักใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และรู้จักรักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้	3.5	0.73	มาก
36	นักศึกษามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการบริโภค	3.57	0.68	มาก
37	ความเมตตาากรุณา นักศึกษามีความเมตตาไม่ทำร้ายคนหรือสัตว์ให้ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน	4.33	0.66	มาก
38	นักศึกษาให้ทาน แบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน	4.2	0.81	มาก
39	นักศึกษามีความกรุณา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ แก่ผู้อื่น	4.2	0.61	มาก
40	นักศึกษาเป็นคนไม่ผูกใจเจ็บ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้	3.9	0.84	มาก
41	ความสามัคคี นักศึกษาให้ความร่วมมือร่วมใจแก่หมู่คณะ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา	3.97	0.72	มาก
42	นักศึกษามีใจหวังดี มองผู้อื่นในแง่ดี เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	3.9	0.76	มาก
43	นักศึกษาปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	4.03	0.72	มาก
44	นักศึกษารับตนเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา	3.87	0.73	มาก
45	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียน	4.5	0.51	มากที่สุด
	รวม	3.82	0.34	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร มีจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีจริยธรรม ข้อ 45. นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

ข้อ	จริยธรรม	n =30		การแปล ความหมาย
		X	S.D.	
1.	ความใฝ่รู้ นักศึกษามีสมาธิ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน	3.53	0.63	มาก
2.	นักศึกษามีการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	3.23	0.68	ปานกลาง
3.	นักศึกษาติดตามข่าวสารบ้านเมืองและความรู้รอบตัว	3.77	0.86	มาก
4.	ความขยันหมั่นเพียร นักศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ทำ การบ้าน	3.53	0.73	มาก
5.	นักศึกษาทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง	3.73	0.78	มาก
6.	นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์	3.7	0.75	มาก
7.	นักศึกษามีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	3.63	0.56	มาก
8.	ความกตัญญูกตเวทิตี นักศึกษาพูดจาสุภาพกับพ่อแม่	4.03	0.76	มาก
9.	นักศึกษาคูแ่ ปรนนิบัติพ่อแม่	3.83	0.79	มาก
10.	นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เช่น ทำงานบ้าน	4.2	0.76	มาก
11.	นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่	4.2	0.76	มาก
12.	นักศึกษาเชื่อฟังและแสดงกิริยายอมรับเมื่อพ่อแม่ตักเตือน	4	0.64	มาก
13.	นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลืออาจารย์และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ	4.07	0.58	มาก
14.	ความอดทน นักศึกษาสามารถข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทุรายเมื่อ เจ็บป่วย	3.57	0.97	มาก
15.	นักศึกษามีความอดทน อดทนต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่ เอื้ออำนวยได้	3.6	0.81	มาก
16.	นักศึกษามีความอดทน ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ	3.5	0.97	มาก
17.	นักศึกษาสามารถระงับใจได้ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น	3.23	0.86	ปานกลาง

	ความรับผิดชอบ			
18	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระของผู้อื่น	3.73	0.64	มาก
19	นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์	4.5	0.94	มากที่สุด
20	เมื่อทำผิด นักศึกษามีความกล้าหาญยอมรับผิด	4.23	0.73	มาก
21	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ตั้งใจเรียน	3.8	0.71	มาก
22	นักศึกษามีความตรงต่อเวลา	3.43	0.73	ปานกลาง
23	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม	3.83	0.65	มาก
	ความมีระเบียบวินัย			
24	นักศึกษปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด เช่น แต่งกายถูกระเบียบของสถานศึกษา	3.87	0.86	มาก
25	นักศึกษาเข้าแถวในการใช้บริการต่างๆ	4.37	0.67	มาก
26	นักศึกษาข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย	3.83	1.05	มาก
27	นักศึกษาทิ้งขยะลงในถัง คูแลสาธารณสมบัติ	4.37	0.67	มาก
	ความซื่อสัตย์ สุจริต			
28	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ไม่ทุจริต รู้จักละอายตนเอง เกรงกลัวบาป	4.27	0.58	มาก
29	นักศึกษามีสัจจะ ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล โกหก	3.8	0.71	มาก
30	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานซื่อตรง เที่ยงธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	4.13	0.57	มาก
31	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลังทรยศเพื่อน	4.57	0.68	มากที่สุด
	ความประหยัด			
32	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่าและความจำเป็น	3.57	0.90	มาก
33	นักศึกษายใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ให้มา มากน้อยเพียงไร	3.47	0.68	ปานกลาง
34	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	3.4	0.86	ปานกลาง

35	นักศึกษารู้จักใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และรู้จักรักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้	3.73	0.87	มาก
36	นักศึกษามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการบริโภค	4.17	0.75	มาก
37	ความเมตตาากรุณา นักศึกษามีความเมตตาไม่ทำร้ายคนหรือสัตว์ให้ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน	4.47	0.57	มาก
38	นักศึกษาให้ทาน แบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน	4.1	0.76	มาก
39	นักศึกษามีความกรุณา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ แก่ผู้อื่น	4.4	0.67	มาก
40	นักศึกษาเป็นคนไม่ผูกใจเจ็บ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้	3.77	1.01	มาก
41	ความสามัคคี นักศึกษาให้ความร่วมมือร่วมใจแก่หมู่คณะ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา	3.93	0.78	มาก
42	นักศึกษามีใจหวังดี มองผู้อื่นในแง่ดี เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	3.97	0.81	มาก
43	นักศึกษปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	4	0.64	มาก
44	นักศึกษารับตนเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา	3.73	1.23	มาก
45	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียน	4.33	0.80	มาก
	รวม	3.89	0.34	มาก

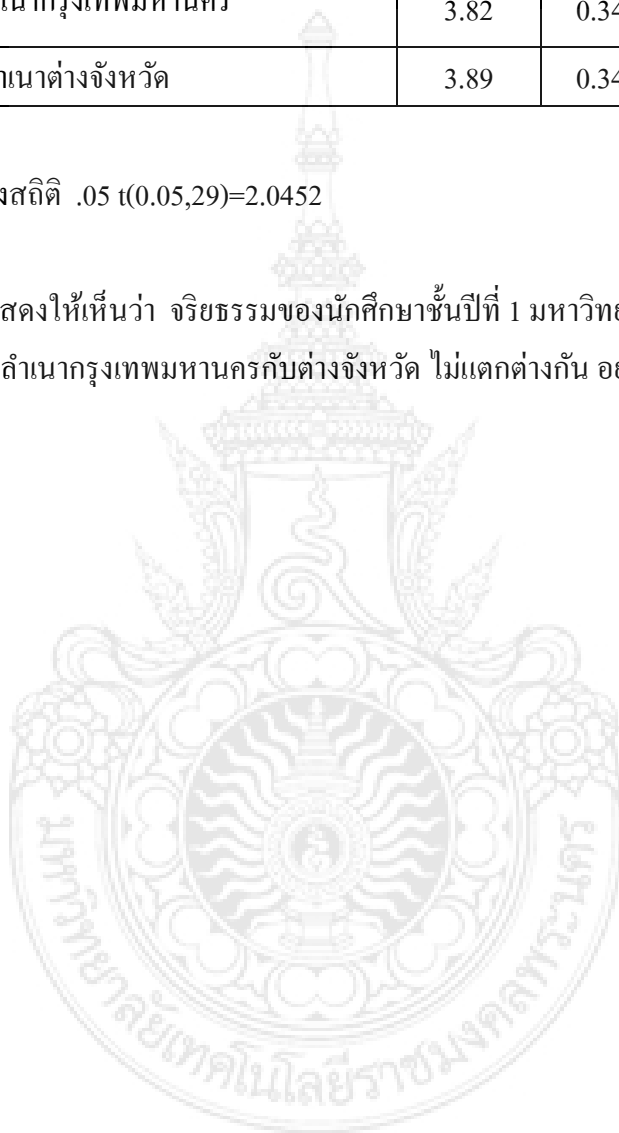
จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีจริยธรรม ข้อ 19. นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์ และ ข้อ 31. นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลัง ททรยศเพื่อน อยู่ในระดับสูงมาก

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด

จริยธรรม	X	S.D.	t
นักศึกษาภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร	3.82	0.34	0.77
นักศึกษาภูมิลำเนาต่างจังหวัด	3.89	0.34	

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05 $t(0.05,29)=2.0452$

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า จริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัย ปรากฏดังนี้

วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด

ขอบเขตของโครงการวิจัย

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เป็นกลุ่มที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร และกลุ่มที่ 2 มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2554 ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด จำนวน 30 คน

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร มีจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

2. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธ

สิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์ และ นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือไม่คดโกง หักหลัง ทรมานเพื่อน อยู่ในระดับสูงมาก

3. การเปรียบเทียบจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด พบว่า จริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

4. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครมีระดับจริยธรรมที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ความใฝ่รู้ การค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม, การทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่, ความอดทน การข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทुरายเมื่อเจ็บป่วย, การระงับใจไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น, ความตรงต่อเวลา, การข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย

5. นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีระดับจริยธรรมที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ความใฝ่รู้ การค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม, การระงับใจ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น, ความตรงต่อเวลา, การรู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

อภิปรายผล

จริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งสองกลุ่ม และไม่แตกต่างกัน จากการศึกษา สังเกต และสอบถาม พบว่า นักศึกษาได้รับการปลูกฝัง สั่งสอนจริยธรรม อาทิ ความมีระเบียบ วินัยมาจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่นำเสนอข่าวเหตุการณ์ต่าง ๆ และผลที่เกิดขึ้น เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของบุคคล นอกจากนี้ นักศึกษามีการปฏิบัติจริยธรรมในชีวิตประจำวันที่บ้าน สถานศึกษา และที่สาธารณะ ตามคำบอก แนะนำ คำกำชับของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ อย่างมีเหตุผลและด้วยความรัก ทำให้นักศึกษามีจริยธรรมในระดับมาก พร้อมทั้งจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง ดังปรากฏผลการปฏิบัติจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์ นักศึกษารักเพื่อน มีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษารักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียน ซึ่งสุภาพร ณะพานันท์ (2544 : 28) กล่าวว่า วินัยในตนเองเป็นลักษณะทางจิตใจที่ส่งเสริมให้บุคคลควบคุมตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยอิทธิพลจากภายนอกมาควบคุมการกระทำของตน อันเกิดจากความมีเหตุผล ความเอื้ออาทร ความเคารพในผู้อื่น ความเชื่อมั่นในตนเองในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับและประเพณีอันดีงามเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมและตนเอง

สอดคล้องกับศาสตราจารย์ นพ.เชวง เตชะโกศยะ ที่ให้แนวคิดในเรื่องการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชน เอาไว้ว่า คนเราถ้าไม่มีความรู้ลึกผูกพันต่อพ่อ แม่ ต่องาน ต่อแผ่นดิน และ สิ่งแวดล้อมที่มีต่อเขา จะสอนเท่าใดก็คงไม่มีประโยชน์ เพราะเขาจะเกิดความสำนึกในหน้าที่ ในคุณค่า ของชีวิต คุณค่าของความเป็นมนุษย์ ย่อมเป็นไปไม่ได้ เพราะแม้ชีวิตของเขาเอง เขาก็ไม่รับผิดชอบเสีย แล้ว เขาจะไปรับผิดชอบในหน้าที่ของเขาที่ต้องทำความดีและให้ความดีแก่สังคมที่ได้รับประโยชน์ได้ อย่างไร ดังนั้น คุณธรรม จริยธรรม จึงเป็นเหตุผลที่จะต้องสร้างด้วยเหตุ คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ เขาเป็นอย่างดีนั่นเอง และมีผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้วย(<http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>)

การปฏิบัติจริยธรรมของนักศึกษา ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการดำเนินชีวิตประจำวันของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน เพราะสังคมปัจจุบันอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 คำว่า โลกาภิวัตน์ หมายถึง "การแพร่กระจายไปทั่ว โลก; การที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้น ได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง ซึ่งเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นต้น" โลกาภิวัตน์จึงเป็น ปรากฏการณ์ของสังคมโลกที่เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นใน ส่วนหนึ่งของโลก ส่งผลกระทบอันรวดเร็วและสำคัญต่อส่วนอื่น ๆ ของโลก และวิถีชีวิตของคนไทย เปลี่ยนไปเนื่องจากการปรับปรุงประเทศให้เข้าสู่ความทันสมัยแบบตะวันตก ฉะนั้นนักศึกษาทั้งใน กรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดจะได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั้งถึงกันอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ก็ศึกษามี ภูมิลำเนาต่างจังหวัดส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนประจำจังหวัดหรือประจำอำเภอ ซึ่งตัวเมือง หรือตัวอำเภอในปัจจุบันมีความเจริญรุ่งเรืองทันสมัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายใกล้เคียงกับ กรุงเทพมหานคร รูปแบบการดำเนินชีวิตประจำวันของบุคคลใกล้เคียงกัน จึงสรุปได้ว่าข้อมูลดังกล่าวมีส่วนทำให้การปฏิบัติจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มี ภูมิลำเนากรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดไม่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มี ภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับจริยธรรมที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ความใฝ่รู้ การค้นคว้า แสวงหาความรู้เพิ่มเติม, นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่, ความอดทน ไม่แสดงอาการทुरน ทुरายเมื่อเจ็บป่วย, การระงับใจไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น, ความตรงต่อเวลา, การข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย และจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด มีระดับจริยธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ความใฝ่รู้ การ ค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม, การระงับใจ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น, ความ ตรงต่อเวลา, การรู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

อภิปรายผลได้ว่า จริยธรรมความตรงต่อเวลาของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลางนั้น สอดคล้อง กับที่ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนพบว่า มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งมีปัญหาการเข้าชั้นเรียนไม่ตรงต่อเวลา เป็นปัญหา

มาจากพฤติกรรมของนักศึกษา ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้น และอ้างเหตุผลว่า รดติด (นักศึกษาที่เรียนอยู่ในกรุงเทพฯ) สอดคล้องกับ คัทริยา ประกอบผล (2551 : บทคัดย่อ) ที่พบปัญหา นักศึกษาเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลา เพราะขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ไม่เห็นความสำคัญ เมื่อนักศึกษาเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลาทำให้พบปัญหาด้านการเรียนการสอน คือทำให้ครูและนักศึกษาดูขาดสมาธิในการเรียนการสอน บางครั้งครูต้องเริ่มสอนใหม่ นักศึกษาที่เรียนอยู่ก่อนแล้วเกิดความเบื่อหน่ายและเสียเวลา แต่ถ้าไม่มีการสอนใหม่ นักศึกษาที่เข้าเรียนสายก็ไม่มีความรู้ ไม่สามารถปฏิบัติได้เหมือนนักศึกษาคนอื่น คะแนนจิตพิสัยน้อยมาก คะแนนสอบน้อย จึงทำการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การแก้ไขปัญหาการเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2551 ในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ 2 การศึกษาวิจัยพบว่า การดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยการกำหนดข้อตกลงในการเข้าชั้นเรียนคือ นักศึกษาที่เข้าเรียนตรงต่อเวลาจะได้คะแนน 10 คะแนน หากนักศึกษาเข้าชั้นเรียนสายเกิน 15 นาที และไม่มีเหตุผลอันควรหักคะแนน 5 คะแนนและปรับการเข้าเรียนสาย 2 ครั้ง เท่ากับขาดเรียน 1 ครั้ง ส่วนนักศึกษาที่มีเหตุผลอันควรจะพิจารณาเป็นราย ๆ ไป ครูผู้สอนบอกย้ำถึงผลคะแนนของนักศึกษากว่าเป็นเช่นไร และการให้คำชมเชย ให้กำลังใจ และคำปรึกษาแก่นักศึกษา จากการสังเกตพบว่านักศึกษามีความกระตือรือร้นและมีความภาคภูมิใจต่อคะแนนและการพัฒนาตนเองได้อย่างชัดเจน

จริยธรรมความใฝ่รู้ การค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติมนี้ พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ให้ข้อเสนอแนะเรื่อง ความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียน ว่า มหาวิทยาลัยควรปลูกฝังและเสริมสร้างคุณลักษณะความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนให้กับนักศึกษาได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้มากขึ้น โดยเตรียมความพร้อมของห้องสมุด และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้มากขึ้น ในส่วนของอาจารย์ก็ควรร่วมมือกันพัฒนานิสัยในด้านการเรียนให้กับนักศึกษา โดยให้ความรู้ แนะนำแนวทางที่ดีให้กับนักศึกษาในการค้นคว้าหาความรู้ พร้อมทั้งให้คำปรึกษาในการเรียนการสอน โดยการสอดแทรกให้นักศึกษามีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียนของตนเองและบทบาทหน้าที่ของนักศึกษาให้มากที่สุด

จริยธรรมการข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย หรือความมีระเบียบวินัย สามารถปลูกฝังให้นักศึกษามีระเบียบวินัยได้ โดยการปลูกฝังตั้งแต่เด็ก และกระตุ้นให้มีระเบียบวินัยอยู่เสมอแม้ในวัยผู้ใหญ่ ไม่ปลูกฝังเฉพาะในวัยเด็ก ดังที่ปาริชาติ เลหาบุตร (2547 : 65) ทำการวิจัยเรื่องปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และวินัยในตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม) พบว่า นักเรียนวัยเด็กตอนกลางมีวินัยในตนเองระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการที่นักเรียนมีวินัยในตนเอง อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากนักเรียนเคยได้รับการฝึกวินัยมาก่อน โดยเริ่มจากครอบครัว ซึ่งอาจจะมีพ่อแม่พ่อบุรุษสอนให้นักเรียนแสดงออกถึงการควบคุมตนเองให้มีพฤติกรรมตามกฎเกณฑ์ของสังคม โดยมีครอบครัวเป็นผู้ช่วยขัดเกลา ดังที่ มุสเสน และคณะ (Mussen and other 1969,

335-341) ได้ศึกษาพบว่า การฝึกวินัยให้แก่เด็ก โดยการใช้เหตุผลและการให้ความรักเป็นวิธีการฝึกวินัยที่ดีที่สุด และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็ก เพราะช่วยให้เข้าใจเหตุผลหรือมาตรฐานสังคมที่พ่อแม่ต้องการอีกด้วย

จริยธรรมความอดทน การข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทुरายเมื่อเจ็บป่วย, การระงับใจไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น, การรู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า และการทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่ นั้น จำเป็นต้องมีการปลูกฝัง ให้นักศึกษาเห็นคุณค่าของเงิน ที่พ่อแม่หามาด้วยหยาดเหงื่อแรงงาน พ่อแม่ไม่ควรให้เงินแก่ลูกอย่างฟุ่มเฟือย ควรให้ตามเหตุผลความจำเป็น ควรฝึกให้ลูกช่วยทำงานบ้านหรือมอบหมายให้รับผิดชอบภาระการงานอย่างใดอย่างหนึ่งตามกำลังที่ลูกสามารถทำได้ ไม่ควรให้ลูกอยู่สบายเกินไป ควรให้ลูกรู้จักความลำบาก ความอดทน การรอคอย และความผิดหวังบ้าง ดังข้อเตือนใจในมงคลที่ 12 เลี้ยงบุตร (<http://www.ibstkn.com/mongkol/mongkol12.html>) กล่าวว่า

1. รักลูกแต่อย่าโง่ลูก อย่าตามใจลูกเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเสียนิสัย เหตุที่พ่อแม่ตามใจลูกเกินไป มักเป็นเพราะรักลูกมากเกินไป รักมากจนไม่กล้าลงโทษสั่งสอน ไม่มีเวลาอบรม รู้สึกเป็นความผิดของตัวที่ไม่มีเวลาให้ลูก จึงปลอบประโลมตนเองด้วยการตามใจลูก ซึ่งเป็นวิธีแก้ที่ผิด

2. อย่าเคร่งระเบียบจนเกินไป รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว

3. ให้ความอบอุ่นแก่ลูกให้เพียงพอ ไม่ว่าจะงานจะยุ่งมากเพียงไร ก็ต้องหาเวลาให้ลูก มิฉะนั้นจะต้องน้ำตาตกในภายหลัง

4. เมื่อเห็นลูกทำผิด ควรบอกกล่าวสั่งสอนเพื่อจะได้แก้ไขทันที่ แต่ต้องใช้เหตุผลอย่าใช้อารมณ์ และเมื่อเห็นลูกทำดีก็ชมเพื่อให้เกิดกำลังใจ

5. ต้องฝึกให้ลูกทำงานตั้งแต่ยังเล็ก การปล่อยให้เด็กอยู่อย่างสบายเกินไปทุกอย่าง มีคนรับใช้ มีเวลาว่างมากเกินไป จะกลับเป็นผลเสียต่อเด็ก โตขึ้นจะช่วยตัวเองไม่ได้

6. การเลี้ยงลูก ให้แต่ปัจจัย 4 ยังไม่พอ จะต้องให้ธรรมะแก่ลูกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของศีลธรรม จริยธรรมอยู่เสมอ และปลูกฝังศีลธรรม จริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนนักศึกษาในทุกวิชาอย่างจริงจัง และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีจริยธรรม เพราะครูคือแม่พิมพ์ ครูมีหน้าที่อบรมสั่งสอนเด็กและเยาวชนโดยตรง ฉะนั้นควรใช้โอกาสการเป็นครู ปลูกฝังจริยธรรมอย่างจริงจังและหวังผล เช่นเดียวกับการหวังผลให้ผู้เรียนมีทักษะทางวิชาการวิชาชีพ สอดคล้องกับที่ศาสตราจารย์ นพ.เชวง เตชะโกสยะ ให้แนวคิดในเรื่องการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้แก่เยาวชน เอาไว้ว่า คุณธรรมจริยธรรม เป็นตัวผล ที่จะต้องสร้างด้วยเหตุคือ ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่เขาเป็นอย่างดี และมีผู้ใหญ่ที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้วย การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม จำเป็นต้องมีครู 3 สถานะ เป็นต้นเหตุ คือ ครูที่บ้าน ครูที่โรงเรียน และครูที่เป็น คำสอนในศาสนา เพราะบุคคล 3 จำพวกนี้ ซึ่งหมายถึง 1.บุพการี 2. ครู 3. พระสงฆ์ เท่านั้น ที่อยาก เห็นบุคคลอื่นได้ดี (<http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>) สอดคล้องกับ รัชชัช ชัยจิรฉายากุล (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณสมบัตินิยามพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย ได้ สรุปผลในส่วนที่เกี่ยวกับการปลูกฝังจริยธรรมว่า ควรแก้ไขปัญหาจริยธรรม โดยมุ่งทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ตั้งแต่ครอบครัว จากนั้น โรงเรียนควรสอนหรือปลูกฝังจริยธรรมให้แก่เยาวชน โดยสอดแทรกไว้ทุกเรื่อง เมื่อมีโอกาส ใช้หลาย ๆ วิธี และครูทุกคนควรรับผิดชอบในการสอนจริยธรรม และสอดคล้องกับดวง เดือน พันธุมนาวิน (2524 : 149) ที่ให้ความสำคัญกับสังคมและผู้ที่อยู่แวดล้อม ว่าเป็นแหล่งกำเนิดที่ สำคัญของจริยธรรมของบุคคล โดยกล่าวว่า “จริยธรรมของบุคคลมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคม มากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม กล่าวคือ บุคคลที่เกิดมาในสังคมจะเรียนรู้และยอมรับประเพณีในสังคม ของตน ซึ่งจะแตกต่างจากจารีตประเพณีของสังคมอื่น ๆ ไม่มากนักน้อย ฉะนั้นจะเห็นได้ว่า แหล่งกำเนิดที่ สำคัญของจริยธรรมของบุคคลก็คือ สังคม และผู้ที่อยู่ในแวดล้อมของตนเองนั่นเอง รากฐานของการ เกิดจริยธรรมจะเริ่มก่อตัวขึ้นในทารกตั้งแต่แรกเกิด โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลอื่นที่ละน้อยตามที่ พัฒนาการทางประสาทสัมผัสต่าง ๆ จะอำนวยให้”

2. คุณธรรม จริยธรรม ที่ควรปลูกฝังแก่นักศึกษา ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ควรมีการปลูกฝังหรือ พัฒนาจริยธรรมของนักศึกษาในด้านที่ยังอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ให้เพิ่มขึ้น คือ ความใฝ่รู้ การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง, การวางแผนในการเรียน การทำงาน, ความอดทน อดกลั้น, การ ระวังใจได้ ไม่ย่อภาคได้ของทุกอย่าง, ความตรงต่อเวลา, การข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย

ผลการปฏิบัติจริยธรรมของนักศึกษา ด้าน ความกตัญญูตเวที แม้ปรากฏอยู่ในระดับมาก แต่ควร ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกและจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังอยู่เสมอ ความกตัญญูตเวที (การรู้คุณ และตอบแทนคุณ) เป็นคุณธรรมจริยธรรมที่ประกอบไปด้วยจริยธรรมต่าง ๆ เนื่องจากความกตัญญู

กตเวทิตะ เป็นการแสดงถึง ความเมตตา กรุณา มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเสียสละ ความอดทน ความรับผิดชอบ พุทธภาษิตกล่าวไว้ว่า “ความกตัญญูกตเวทิตะเป็นเครื่องหมายของคนดี” ฉะนั้นควรปลูกฝัง ส่งเสริม ความกตัญญูกตเวทิตะให้เกิดแก่เยาวชน โดยให้แสดงออกทั้งทางกาย ทางวาจา และ ทางใจอยู่เสมอ และให้การยกย่อง ชมเชย ปัจจุบันนี้ความกตัญญูกตเวทิตะกำลังถูกละเลยและทำลายด้วยกระแสวัตถุนิยม บริโภคนิยม ตลอดจนการเป็นสังคมเดี่ยว ทำให้คนเห็นแก่ตัว นึกถึงแต่ความต้องการของตนเอง ไม่นึกถึงผู้อื่น แม้กระทั่งผู้มีพระคุณที่เคยให้ความอุปการะ เช่น พ่อแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีคุณอื่น ๆ จึงมีพ่อแม่ที่อยู่ในวัยชราถูกทอดทิ้งจำนวนมาก หากมีการปลูกฝังความกตัญญูกตเวทิตะให้แก่เยาวชน มาก ๆ ต่อไปประเทศชาติก็จะมีผู้ใหญ่ที่เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม จำนวนมาก และเป็นจริยธรรม ตามที่พึงประสงค์ของสังคมไทย สอดคล้องกับ รัชชัชย ชัยจิราฉายกุล (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางจริยธรรมของคนไทย ผลการวิจัยสรุปว่า ค่านิยมทางด้าน จริยธรรมของคนไทยมีความสำคัญลดหลั่นกันไปตามลำดับ ดังนี้ 1. ความกตัญญู 2. การวินัยในตนเอง 3. ความซื่อสัตย์ 4. การยึดหลักการ 5. การรู้จักตอบแทนคุณ 6. ความเสียสละ 7. มีน้ำใจ เมตตา 8. การตรงต่อเวลา 9. การพึ่งพาอาศัยกัน 10. การยึดตัวบุคคล

3. แนวทางการประเมินและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาจริยธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร มาเป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาจริยธรรมของนักศึกษา โดยให้นักศึกษำบันทึกหลักฐานการปฏิบัติกิจกรรม จริยธรรมทั้ง 10 ด้าน จำนวน 45 ข้อย่อย หากกิจกรรมใดยังไม่ได้ปฏิบัติ ก็ให้นักศึกษาหาโอกาสปฏิบัติ กิจกรรมนั้น ๆ ให้ครบถ้วนทั้ง 10 ด้าน เช่น เข้าร่วมกิจกรรมของมหาวิทยาลัย หรือกิจกรรมของ สาธารณชน เมื่อใกล้ปิดภาคการศึกษา มีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับการปฏิบัติ จริยธรรมของนักศึกษา แล้วให้รางวัลเป็นคะแนนจิตพิสัย หรืออาจจะใช้วิธีอื่น ๆ หลากหลายวิธีการ และการกระตุ้นให้นักศึกษาได้มีโอกาสปฏิบัติจริยธรรมบ่อย ๆ จนก่อเกิดเป็นนิสัย เป็นคนมีจิตใจดีงาม เป็นคนมีศีลธรรม ซึ่งสอดคล้องกับที่พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง เสนอแนะว่า มหาวิทยาลัยควร มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อเชิญชวนให้นักศึกษามีส่วนร่วมใน กิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นอย่างทั่วถึง หรืออาจจัดพิธีมอบรางวัล หรือเกียรติบัตร แก่นักศึกษาที่ทำ คุณประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีแนวทางอื่น ๆ ในการประเมินและพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้ (<http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>)

การวางแผนการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน

1. การสอนโดยตรงในรายวิชา
2. การปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม โดยบูรณาการไว้ใน การเรียนการสอน
3. การสนับสนุนส่งเสริมงานด้านกิจการนักศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

4. ผู้สอนต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา

5. การให้รางวัลและยกย่องชมเชยนักศึกษาก่อนที่ทำความดีกระทำตนเป็นประโยชน์แก่สังคม

แนวทางในการประเมินด้าน คุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษา

1. ผู้สอนกับผู้เรียนร่วมกันกำหนด คุณธรรม จริยธรรม ที่พึงประสงค์ และควรได้รับการปลูกฝัง หรือแก้ไขโดยเร่งด่วน เช่น ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว เป็นต้น

2. วางแผนร่วมกับผู้เรียนในการกำหนดเกณฑ์การประเมินด้านคุณธรรม จริยธรรม ว่า จะพิจารณาจากสิ่งใดบ้างในการประเมิน (ตัวบ่งชี้) และ ให้น้ำหนักความสำคัญอย่างเป็นรูปธรรม

3. กำหนด/เลือก เครื่องมือและวิธีการ เพื่อใช้ในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน เช่น การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน แบบบันทึกผลการสังเกต การประเมินตนเองของผู้เรียน การประเมินโดยเพื่อน การประเมินโดยอาจารย์ผู้สอน แฟ้มสะสมงาน ฯลฯ แต่สิ่งที่ต้องคำนึงอีกประการหนึ่ง คือ ความถี่ในการปฏิบัติ ตามหลักจิตวิทยาของมนุษย์ ต้องมีการเรียนรู้โดยการตอกย้ำหลายครั้ง (<http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>) สอดคล้องกับที่ มลลทา กระจวีพันธ์ (2550 : 34) กล่าวว่า การพัฒนาทางจริยธรรมในตัวบุคคลนั้น เป็นการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลให้มีแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนที่เหมาะสม ตามกฎเกณฑ์ที่สังคมพึงปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีที่หลากหลายที่จะช่วยในการพัฒนาจริยธรรม และควรมีการเสริมแรง ส่งเสริม สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะทำให้มีการแสดงพฤติกรรมทางจริยธรรมนั้นยั่งยืน ซึ่งพฤติกรรมทางจริยธรรมเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกต การเลียนแบบ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีการพัฒนาเป็นลำดับขั้นตามระดับสติปัญญา วัย และวุฒิภาวะ โดยเฉพาะการปลูกฝังจริยธรรม ทุกฝ่ายควรให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะครู ผู้ปกครอง และสิ่งแวดล้อมเป็นตัวแบบที่ดี ที่สามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้ ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาของชาติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาจริยธรรมของอาจารย์มหาวิทยาลัย เนื่องจากการปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็ก เยาวชน หรือนักศึกษา เป็นหน้าที่ของทุกฝ่าย ทุกองค์การ ที่ควรให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะครูอาจารย์และผู้ปกครอง จะต้องปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีเป็นลำดับแรก จึงจะสามารถช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ได้ (มลลทา กระจวีพันธ์, 2550 : 34) สอดคล้องตามทฤษฎีอิทธิพลทางสังคมและสิ่งแวดล้อมต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม ดีไรท์ (D. Wright) เชื่อว่า สังคมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของบุคคล กลุ่มสังคมที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ เป็นเป้าหมายจริยธรรมให้แก่บุคคลนั้น เด็ก ๆ จะเรียนรู้สิ่งที่ดีที่เลวจากผู้ที่อยู่ใกล้ชิด ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคมด้วยขบวนการเทียบเคียง (Identification) เด็กจะใช้วิธีการเลียนแบบผู้ที่มีอำนาจและผู้ที่ตนเคารพรัก จนในที่สุดจะยอมรับกฎเกณฑ์

ของสังคมเป็นหลักปฏิบัติตนเอง โดยอัตโนมัติ ดังนั้นถ้าผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กเป็นผู้มีจริยธรรมสูง เด็กจะเลียนแบบและจะเป็นผู้ที่มีจริยธรรมสูงไปด้วย

บรรณานุกรม

- กมล ภูเจริญ. 2542. การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตอนปลาย. ปรินูญานิพนธ์
คุรุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. 2535. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.
2533). พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรอบแนวคิดของแผนยุทธศาสตร์ตามนโยบายสถานศึกษา 3 ดี (3D). (Online). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.moe.go.th/strategy8/index.php/component/content/article>
- กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา. (Online). เข้าถึงได้จาก :
<http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews1/3.pdf>. 2553
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- กรุงเทพในปัจจุบัน. (Online). เข้าถึงได้จาก : http://office.bangkok.go.th/pipd/02_Plan
- กรุงเทพมหานคร. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>
- กัลยา ศรีปาน. 2542. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์
กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร.
- กองพัฒนานักศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. 2550. รายงานการวิเคราะห์ภาวะการมี
งานทำของบัณฑิต ปีการศึกษา 2550 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ :
กองพัฒนานักศึกษา.
- กীরดี ศรีวิเชียร. 2524. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- กัทธิยา ประกอบผล. 2551. การแก้ไขปัญหาการเข้าชั้นเรียนไม่ตรงเวลาของนักศึกษาชั้นปีที่ 1
สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีการศึกษา 2
ปีการศึกษา 2551 ในรายวิชา ทักษะนาฏศิลป์ 2. วิจัยในชั้นเรียน คณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบัน
บัณฑิตพัฒนศิลป์.
- จริยธรรม. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>
- จังหวัด. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://th.wikipedia.org/wiki/%E0%>
- ชัยพร วิชาวุธ. 2526. จริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- . 2522. จริยธรรมตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- ชำนาญ นิสารัตน์. 2524. สังคมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูพงศ์ สุขรัตน์. 2546. จริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. ฉะเชิงเทรา : มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- เชวง เตชะโกศยะ. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชน. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.jariyatam.com/moral-cultivation>
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. 2524. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. 2522. จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉินิก. 2520. จริยธรรมของเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เด่นศิริ สิ้นสืบผล. 2542. การสอดแทรกจริยธรรมในการสอนภาษาไทยโดยใช้เพลงเป็นสื่อ. สื่อสร้างสรรค์คุณภาพชีวิต กรุงเทพฯ : บริษัท พี.เอส.เพรส. จำกัด
- ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ของมาสโลว์. (Online). เข้าถึงได้จาก : http://saw01.blogspot.com/2008/07/blog-post_1615.html. 2553.
- รัชชชัย ชัยจิรฉายากุล. 2539. การศึกษาคุณสมบัติของค่านิยมพื้นฐานทางด้านจริยธรรมของคนไทย. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ธีรพล สุวรรณโณ. 2540. ความรู้พื้นฐานทางศาสนา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญมี แทนแก้ว. 2541. จริยธรรมกับชีวิต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- _____. 2539. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปาริชาติ เลหาบุตร. 2547. ปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว การบรรลุลงานตามขั้นพัฒนาการ และวินัยในตนเอง ของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฝ่ายประถม). วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต (จิตวิทยาพัฒนาการ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แปลก สนธิรักษ์. 2532. ระเบียบวัฒนธรรมและศาสนา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร 12 ปี. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://203.155.220.118/info/HotIssues/plan12years.asp>
- ฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา, กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. 2541. คู่มือการศึกษาธรรมศึกษาชั้นตรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- พจนานูมพันธ์ และคณะ. 2550. ความพึงพอใจของผู้บริหารสถานประกอบการต่อคุณลักษณะของบัณฑิตคณะครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. กรุงเทพฯ : คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น.

พวงศักดิ์ สนเทศ. 2533. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการสอนวิชาพลศึกษา. สารพัฒนาหลักสูตร. ปีที่ 6 ฉบับที่ 66 (กันยายน 2533).

พิมพ์พรรณ เทพสุเมธานนท์. 2546. การศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. การวิจัยส่วนบุคคล มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____ 2544. จริยธรรมของอาจารย์และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร. ปรินญา นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

มงคลที่ 12 เลี้ยงดูบุตร. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.ibstkn.com/mongkol/mongkol12.html>

มลฑา กระจวีพันธ์. 2550. การปฏิบัติตามหลักจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเสาชิงช้าวิทยา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดนครราชสีมา. สารนิพนธ์ หลักสูตรศาสนมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

รุจิรี ภู่อารยะ. 2541. แบบเรียนแนวหน้าชุดพัฒนาการกระบวนการสร้างเสริมลักษณะนิสัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

ลักษณะของผู้มีจริยธรรม. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.jariyatam.com/ethics-01>

วรรณดี พลเยี่ยม. การสื่อสารกับฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาไทย. (Online). เข้าถึงได้จาก : <http://www.sahavicha.com/>. 2553.

วสิน อินทสระ. 2518. จริยศาสตร์. กรุงเทพฯ : บรรณาการ.

วิถีชีวิตของคนไทยสมัยต่าง ๆ. (Online). เข้าถึงได้จาก :

http://www.truelookpanya.com/true/knowledge_detail.

วิทย์ วิศทเวทย์ และเสฐียรพงษ์ วรรณปก. 2533. จริยธรรมกับบุคคล. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.

วิศุทธิ์ ขวัญพุกษ์. 2523. สังคมวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

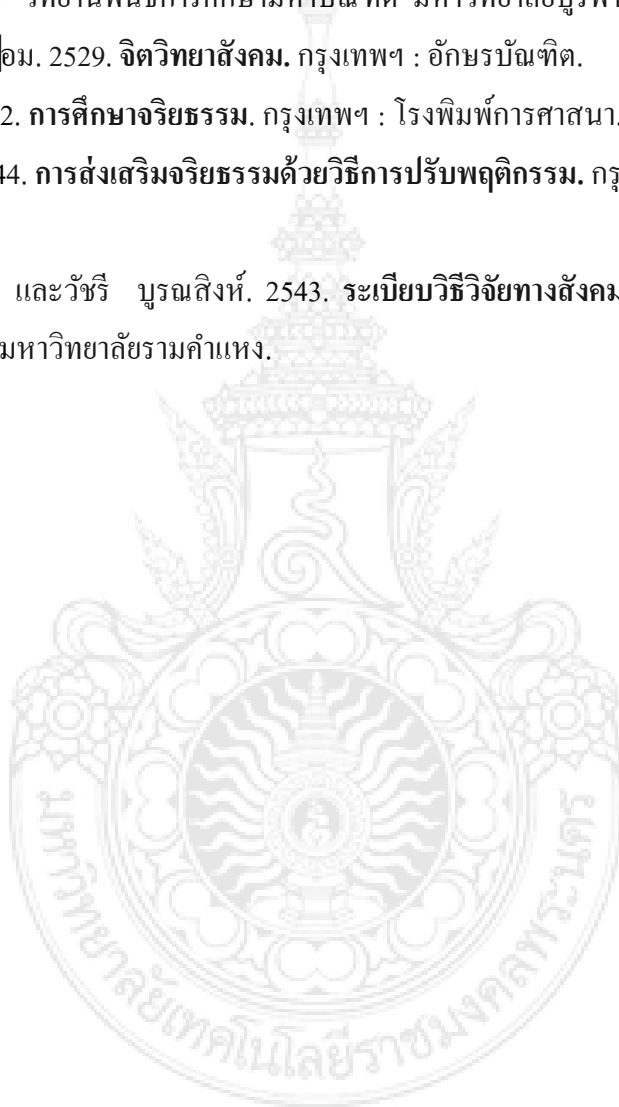
สมบูรณ์ ศาลาชีวิน. 2525. จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สาโรช บัวศรี. 2526. จริยธรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.

สุพัตรา สุภาพ. 2525. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนา.

สุภาพร ธนะปานนท์. 2544. รายงานการวิจัยฉบับที่ 66 ปีจจัยที่มีผลต่อวินัยในตนเองของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุมณฑา แก่นกุล. 2544. จริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
ศึกษาอำเภอพะโต๊ะ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร. ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สุมาลี บุญอารมย์. 2538. การจัดจริยศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุมาลี สุจินดา. 2546. ศึกษาจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนสังกัดคณะรักกางเขน
แห่งจันทบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรางค์ จันทร์หอม. 2529. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ : อักษรบัณฑิต.
- ไสว มาลาทอง. 2542. การศึกษาจริยธรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- อาภรณ์ พุกมาน. 2544. การส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- อารมณี ฉนวนจิตร และวัชรีย์ บุรณสิงห์. 2543. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์แนวทางการปฏิบัติ.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาจริยธรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ที่มีภูมิลำเนา
กรุงเทพมหานครกับต่างจังหวัด

จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่งดงามของบุคคล ขณะที่ปฏิบัติสัมพันธ์กับผู้อื่น เป็นความรู้สึกผิดชอบชั่วดี
รู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องสี่เหลี่ยม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ 17 ปี 18 ปี 19 ปี 20 ปี อื่น ๆ ระบุ.....
3. ภูมิลำเนา กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด

ตอนที่ 2 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ความใฝ่รู้ นักศึกษามีสมาธิ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน					
2.	นักศึกษามีการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม					
3.	นักศึกษาดูตามข่าวสารบ้านเมืองและความรู้รอบตัว					
4.	ความขยันหมั่นเพียร นักศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ทำการบ้าน					
5.	นักศึกษาทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง					
6.	นักศึกษาใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์					
7.	นักศึกษามีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค					

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8	ความกตัญญูกตเวที นักศึกษาพุดจาสุภาภักกับพ่อแม่					
9.	นักศึกษาดูแล ปรนนิบัติพ่อแม่					
10.	นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เช่น ทำงานบ้าน					
11.	นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่					
12.	นักศึกษาเชื่อฟังและแสดงกิริยาขอมรับเมื่อพ่อแม่ตักเตือน					
13.	นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลืออาจารย์และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ					
14.	ความอดทน นักศึกษาสามารถข่มใจได้ไม่แสดงอาการทุรนทุรายเมื่อเจ็บ ป่วย					
15.	นักศึกษามีความอดทน ทรากตรำ ต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยได้					
16.	นักศึกษามีความอดกลั้น ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ					
17.	นักศึกษาสามารถระงับใจได้ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น					
18.	ความรับผิดชอบ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระของผู้อื่น					
19.	นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์					
20.	เมื่อทำผิด นักศึกษามีความกล้าหาญยอมรับผิด					
21.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ตั้งใจเรียน					
22	นักศึกษามีความตรงต่อเวลา					
23.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม					

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24	ความมีระเบียบวินัย นักศึกษาปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด เช่น แต่งกาย ถูกระเบียบของสถานศึกษา					
25.	นักศึกษาเข้าแถวในการใช้บริการต่างๆ					
26	นักศึกษาข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย					
27	นักศึกษาทิ้งขยะลงในถัง คุแลสาธารณสมบัติ					
28.	ความซื่อสัตย์ สุจริต นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ไม่ทุจริต รู้จักถนอม ตนเอง เกรงกลัวบาป					
29.	นักศึกษามีสำจะ ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล โกหก					
30	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานซื่อตรง เทียง ธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น					
31	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลัง ทรยศ เพื่อน					
32	ความประหยัด นักศึกษารู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความ คุ้มค่าและความจำเป็น					
33	นักศึกษาใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ให้มา มากน้อยเพียงไร					
34	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อน ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า					
35	นักศึกษารู้จักใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า และรู้จักรักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้					
36	นักศึกษามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการ บริโภค					

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
37	ความเมตตากรุณา นักศึกษามีความเมตตาไม่ทำร้ายคนหรือสัตว์ให้ได้รับความเจ็บปวดทุกข์ทรมาน					
38	นักศึกษาให้ทาน แบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน					
39	นักศึกษามีความกรุณา ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ แก่ผู้อื่น					
40	นักศึกษาเป็นคนไม่ผูกใจเจ็บ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้					
41	ความสามัคคี นักศึกษาให้ความร่วมมือร่วมใจแก่หมู่คณะ เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา					
42	นักศึกษามีใจหวังดี มองผู้อื่นในแง่ดี เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					
43	นักศึกษาปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น					
44	นักศึกษาปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา					
45	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธาในสาขาวิชาที่เรียน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์อุบลศรี อุบลสวัสดิ์
ผู้วิจัย

ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรมของนักศึกษา ที่มีภูมิลำเนากรุงเทพมหานคร

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ความใฝ่รู้					
1.	นักศึกษามีสมาธิ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน	5	13	12		
2.	นักศึกษามีการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม	2	7	19	2	
3.	นักศึกษาติดตามข่าวสารบ้านเมืองและความรู้รอบตัว	8	9	13		
	ความขยันหมั่นเพียร					
4.	นักศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ทำการบ้าน	2	15	12	1	
5.	นักศึกษาทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อย ไม่ค้างค้าง	6	13	8	3	
6.	นักศึกษานำเวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4	14	12		
7.	นักศึกษามีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	7	15	7	1	
	ความกตัญญูกตเวที					
8.	นักศึกษาพูดจาสุภาพกับพ่อแม่	8	19	3		
9.	นักศึกษาคูแ่ล ปรนนิบัติพ่อแม่	6	19	5		
10.	นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เช่น ทำงานบ้าน	7	12	10	1	
11.	นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่	5	5	6	10	4
12.	นักศึกษาเชื่อฟังและแสดงกิริยาขอมรับเมื่อพ่อแม่ตักเตือน	8	16	6		
13.	นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลืออาจารย์และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ	7	18	4	1	
	ความอดทน					
14.	นักศึกษาสามารถข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทुरายเมื่อเจ็บ ป่วย	3	12	11	4	
15.	นักศึกษามีความอดทน ทรากตรา ต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยได้	3	12	13	2	
16.	นักศึกษามีความอดกลั้น ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ	6	10	10	3	1
17.	นักศึกษาสามารถระงับใจได้ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น	2	11	11	5	1

	ความรับผิดชอบ					
18.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระของผู้อื่น	6	18	6		
19.	นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์	14	10	5	1	
20.	เมื่อทำผิด นักศึกษามีความกล้าหาญยอมรับผิด	7	20	3		
21.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ตั้งใจเรียน	6	12	10	2	
22.	นักศึกษามีความตรงต่อเวลา	2	10	13	4	1
23.	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม	3	17	10		
	ความมีระเบียบวินัย					
24.	นักศึกษปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด เช่น แต่งกายถูกระเบียบของสถานศึกษา	5	6	16	3	
25.	นักศึกษาเข้าแถวในการใช้บริการต่างๆ	7	17	5	1	
26.	นักศึกษาข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย	1	11	12	6	
27.	นักศึกษาทิ้งขยะลงในถัง ดูแลสาธารณสมบัติ	7	12	11		
	ความซื่อสัตย์ สุจริต					
28.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ไม่ทุจริต รู้จักละอายตนเอง เกรงกลัวบาป	10	14	6		
29.	นักศึกษามีสำจะ ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล โกหก	5	17	8		
30.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานซื่อตรง เทียบธรรมเนียม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	10	16	4		
31.	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลัง ทรมานเพื่อน	13	13	4		
	ความประหยัด					
32.	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่าและความจำเป็น	5	12	11	2	
33.	นักศึกษายใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ให้มา มากน้อยเพียงไร	3	12	14	1	

34	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อน ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	4	13	13		
35	นักศึกษารู้จักใช้สิ่งของของตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า และรู้จักรักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้	3	10	16	1	
36	นักศึกษามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการ บริโภค	2	14	13	1	
37	ความเมตตากรุณา นักศึกษามีความเมตตาไม่ทำร้ายคนหรือสัตว์ให้ได้รับความ เจ็บปวดทุกข์ทรมาน	13	14	3		
38	นักศึกษาให้ทาน แบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน	13	10	7		
39	นักศึกษามีความกรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ กำลังใจ แก่ผู้อื่น	9	18	3		
40	นักศึกษาเป็นคนไม่ผูกใจเจ็บ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้	8	12	9	1	
41	ความสามัคคี นักศึกษาให้ความร่วมมือร่วมใจแก่หมู่คณะ เข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของสถานศึกษา	7	16	7		
42	นักศึกษามีใจหวังดี มองผู้อื่นในแง่ดี เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	7	13	10		
43	นักศึกษาปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	8	15	7		
44	นักศึกษารับตนเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา	6	14	10		
45	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธา ในสาขาวิชาที่เรียน	15	15			

ผลการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับจริยธรรมของนักศึกษา ที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด

ข้อ	จริยธรรม	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ความใฝ่รู้ นักศึกษามีสมาธิ ตั้งใจฟังอาจารย์สอนในห้องเรียน		18	10	2	
2.	นักศึกษามีการค้นคว้าแสวงหาความรู้เพิ่มเติม		11	15	4	
3.	นักศึกษาดูตามข่าวสารบ้านเมืองและความรู้รอบตัว	6	13	9	2	
4.	ความขยันหมั่นเพียร นักศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียน เช่น อ่านหนังสือ ทำการบ้าน	2	14	12	2	
5.	นักศึกษาทำหน้าที่เสร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง	4	16	8	2	
6.	นักศึกษานำเวลาว่างให้เป็นประโยชน์	4	14	11	1	
7.	นักศึกษามีความพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	1	17	12		
8.	ความกตัญญูต่เวที นักศึกษาพูดจาสุภาพกับพ่อแม่	9	13	8		
9.	นักศึกษาลูเล่ ประนินับดีพ่อแม่	6	14	9	1	
10.	นักศึกษาช่วยแบ่งเบาภาระพ่อแม่ เช่น ทำงานบ้าน	11	15	3	1	
11.	นักศึกษาทำงานพิเศษหารายได้ช่วยพ่อแม่	2	3	16	5	4
12.	นักศึกษาเชื่อฟังและแสดงกิริยายอมรับเมื่อพ่อแม่ตักเตือน	6	18	6		
13.	นักศึกษามีน้ำใจช่วยเหลืออาจารย์และผู้มีพระคุณท่านอื่น ๆ	6	20	4		
14.	ความอดทน นักศึกษาสามารถข่มใจได้ไม่แสดงอาการทुरนทुरายเมื่อเจ็บป่วย	5	11	11	2	1
15.	นักศึกษามีความอดทน ทรากคร่ำ ต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้ออำนวยได้	3	15	9	3	
16.	นักศึกษามีความอดกลั้น ไม่แสดงอาการโกรธเมื่อไม่พอใจ	3	15	7	4	1
17.	นักศึกษาสามารถระงับใจได้ ไม่อยากได้ของทุกอย่าง จะรับหรือซื้อเฉพาะที่จำเป็น		13	13	2	2

18	ความรับผิดชอบ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเอง ไม่สร้างปัญหาหรือเป็นภาระของผู้อื่น	2	19	8	1	
19	นักศึกษามีความกล้าหาญที่จะปฏิเสธสิ่งที่ไม่ดี เช่น บุหรี่ สุรา เบียร์	21	5	3		1
20	เมื่อทำผิด นักศึกษามีความกล้าหาญยอมรับผิด	12	13	5		
21	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เช่น ตั้งใจเรียน	4	17	8	1	
22	นักศึกษามีความตรงต่อเวลา	2	11	15	2	
23	นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ ช่วยเหลือสังคม	3	20	6	1	
24	ความมีระเบียบวินัย นักศึกษปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อกำหนด เช่น แต่งกายถูกระเบียบของสถานศึกษา	7	14	7	2	
25	นักศึกษาเข้าแถวในการใช้บริการต่างๆ	14	13	3		
26	นักศึกษาข้ามถนนตรงทางม้าลาย / สะพานลอย	11	6	10	3	
27	นักศึกษาทิ้งขยะลงในถัง ดูแลสาธารณสมบัติ	14	13	3		
28	ความซื่อสัตย์ สุจริต นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือ ไม่ทุจริต รู้จักละอายตนเอง เกรงกลัวบาป	10	18	2		
29	นักศึกษามีสำจะ ทำตามคำพูด ไม่เหลวไหล โกหก	5	14	11		
30	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อการทำงาน คือ ทำงานซื่อตรง เที่ยงธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น	7	20	3		
31	นักศึกษามีความซื่อสัตย์ต่อเพื่อน คือ ไม่คดโกง หักหลัง ทรยศเพื่อน	20	7	3		
32	ความประหยัด นักศึกษารู้จักวางแผนใช้จ่ายเงิน โดยคำนึงถึงประโยชน์ความคุ้มค่าและความจำเป็น	4	13	11	1	1
33	นักศึกษายใช้จ่ายเงินที่พ่อแม่ให้มา มากน้อยเพียงไร	3	8	19		
34	นักศึกษารู้จักวางแผนใช้เวลาในการเรียน ทำงาน และพักผ่อนให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า	2	13	10	5	

35	นักศึกษารู้จักใช้สิ่งของส่วนตนและส่วนรวมให้เกิดประโยชน์ คุ้มค่า และรู้จักรักษา ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้	5	15	7	3	
36	นักศึกษามีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีความพอดีในการ บริโภค	11	13	6		
37	ความเมตตากรุณา นักศึกษามีความเมตตาไม่ทำร้ายคนหรือสัตว์ให้ได้รับความ เจ็บปวดทุกข์ทรมาน	15	14	1		
38	นักศึกษา ให้อาหาร แบ่งปันสิ่งของให้ผู้ที่ขาดแคลน	10	13	7		
39	นักศึกษามีความกรุณาให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้ กำลังใจ แก่ผู้อื่น	15	12	3		
40	นักศึกษามีเป็นคนไม่ผูกใจเจ็บ สามารถให้อภัยผู้อื่นได้	9	8	10	3	
41	ความสามัคคี นักศึกษาให้ความร่วมมือร่วมใจแก่หมู่คณะ เข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ของสถานศึกษา	7	15	7	1	
42	นักศึกษามีใจหวังดี มองผู้อื่นในแง่ดี เสียสละสุขส่วนตัวเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม	8	14	7	1	
43	นักศึกษปฏิบัติตนเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น	6	18	6		
44	นักศึกษารับตนเข้ากับผู้อื่นได้ ไม่แบ่งแยกพวกเขาพวกเรา	10	11	9		
45	นักศึกษามีความภาคภูมิใจในสถาบันการศึกษา รักและศรัทธา ในสาขาวิชาที่เรียน	15	11	3	1	

ประวัติผู้วิจัย

1. ชื่อ-สกุล นางอุบลศรี อุบลสวัสดิ์
ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ) MRS. UBONSRI UBONSAWAT
2. รหัสประจำตัวนักวิจัยแห่งชาติ (ถ้ามี) -
3. ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ระดับ 8
ปฏิบัติหน้าที่ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและวางแผนศูนย์ภาษา คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
4. หน่วยงานที่ติดต่อได้สะดวก พร้อมหมายเลขโทรศัพท์ โทรสาร
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
86 ถนนพิชณุโลก เขตดุสิต กทม. 10300 หมายเลขโทรศัพท์ 0-2282-9102 ต่อ 1104
มือถือ 08-1257-8848
5. ประวัติการศึกษา
  - การศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา
จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปี พ.ศ.2526
  - การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย (วิชาโทเทคโนโลยีทางการศึกษา)
จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ปี พ.ศ. 2524
6. สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา)
  - สังคมวิทยา
7. ผลงานการวิจัย
  - การผลิตสื่อวีซีดีเรื่องการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอจากผ้าไหมสุรินทร์
แหล่งทุน งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี พ.ศ. 2551 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
  - ความพึงพอใจและความคาดหวังของผู้บริหารสถานประกอบการต่อทักษะการสื่อสารของ
บัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร แหล่งทุน งบประมาณผลประโยชน์
ประจำปี พ.ศ. 2552 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
  - ผลการสอดแทรกจริยธรรมในการสอนภาษาไทยโดยใช้เพลงไทยและธรรมะเป็นสื่อ นคร
แหล่งทุน งบประมาณผลประโยชน์ ประจำปี พ.ศ. 2553 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร